

Stämmer det överens?

– En studie om lärares och elevers syn gällande
betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A

Anna Johansson och Isabelle Hagberg

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete71: 2011

Lärarprogrammet 2007-2011

Seminariehandledare: Håkan Larsson

Examinator: Karin Redelius

Does it match?

– A study of teachers and students views regarding
the grade Icke Godkänt in idrott och hälsa A

Anna Johansson and Isabelle Hagberg

THE SWEDISH SCHOOL OF
SPORTS AND HEALTHSCIENCE
IN STOCKHOLM

Graduate Essay 71: 2011

Teacher program 2007-2011

Supervisor: Håkan Larsson

Head of exam for teachers: Karin Redelius

Abstract

Aim: The purpose of this study is to examine teachers' and students' views of why students do not pass the course idrott och hälsa A and in what way the teachers actions are equivalent the problems that students experience. Our research questions are: What is, according to teachers and students, the basis for assessment and grading in the course idrott och hälsa A? Which are, according to teachers and students, the reasons to why students do not pass the course idrott och hälsa A? Which actions are teachers taking to help students that receive the grade Icke Godkänt in idrott och hälsa A? In which way do teachers' actions agree to the students' views on the reasons causing the grade Icke Godkänt in idrott och hälsa A?

Method: This study is a qualitative study, which has been carried out through semi-structured interviews at three upper secondary schools in Sweden. The schools were placed in north, inner city and south part of Stockholm. The study contains interviews of three teachers and seven students. The criteria for participation was that the students should have finished the idrott och hälsa A course and been having the teacher being interviewed as their Physical Education teacher during that course.

Results: The results indicated that teachers and students views to some extent differ regarding what the grade is based on. For example students experience that the grade, to a large extent, is based on student attendance while the teachers state that the only aspect that plays a part in grading the students are the course objectives and the grading criteria's. The teachers work with communication through grading calls and dialogs to make the goals of the course and the grading criteria's clear to the students. The teachers mean that attendance plays an important part in the students' possibilities to reach the goals of the course. Regarding the causes of why students fail the study has shown that the teachers and students agree. The main causes are non-attendance, previous negative experiences and the level of fun in the subject. The teachers' actions correspond with these causes through having students work in smaller groups, communication and an open ending to the course.

Conclusion: The conclusion of this study is that teachers and students, to a large extent, have the same vision of the causes, but the action differs between teachers, which shows that the schools does not work with any general actions. Moreover, the subject's elaborative nature demands a high level of attendance compared to other subjects. Teachers who work with the components comprehensibility, manageability and meaningfulness have opportunities to make their students pass the course and show Physical Education as a subject of knowledge.

Keywords: Actions, Assessment, Grading, Physical Education, Reasons, School

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar: Syftet med denna studie är att undersöka elevers och lärares syn på orsaker till varför elever får betyget Icke Godkänt i kursen idrott och hälsa A på gymnasiet samt på vilka sätt lärarnas åtgärder motsvarar den problembild eleverna upplever. Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats: Vad ligger, enligt lärare och elever, till grund för bedömning och betygsättning i idrott och hälsa A? Vilka är, enligt lärare och elever, orsakerna till att elever får betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A? Vilka åtgärder vidtar lärare för elever som ej uppnår kursmålen för betyget Godkänt i idrott och hälsa A? På vilka sätt motsvarar lärarnas åtgärder elevernas syn på orsaker till betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?

Metod: Metoden som användes för studien var semistrukturerade kvalitativa forskningsintervjuer. Tre lärare och sju elever ifrån tre olika gymnasieskolor i Stockholm, en i söderort, en i norrort och en från innerstaden, deltog i studien. Kriterierna för deltagande var att eleverna skulle ha avslutat kursen idrott och hälsa A och haft läraren som blir intervjuad som sin lärare i den kursen.

Resultat: Resultatet visar att elever och lärares syn skiljer sig till viss del gällande vad som är betygsgrundande. Exempelvis upplever elever att närvaro till stor del påverkar betyget medan lärare uppger att det endast är kursmålen och betygskriterierna som avgör. Lärarna arbetar aktivt med kommunikation genom betygssamtal och dialog för att tydliggöra kursmålen och betygskriterierna för eleverna. Lärarna menar dock att närvaro är en betydande del i elevernas möjlighet att uppnå kursmålen. Gällande synen på vad som orsakar att elever ej uppnå ett godkänt betyg har studien visat att lärare och elever är överens. De främsta orsakerna är frånvaro, negativa tidigare erfarenheter samt att ämnet inte var tillräckligt roligt. Lärarnas åtgärder motsvarar dessa orsaker genom att de arbetar med undervisning i mindre grupp, kommunikation samt öppet slut på kursen.

Slutsats: Slutsatsen av denna studie är att lärare och elever i stor utsträckning har samma syn på orsakerna till att elever ej uppnår betyget Godkänt. Dock varierar åtgärderna från lärare till lärare, vilket visar på att skolorna inte arbetar med några generella åtgärder. Ytterligare en slutsats är att ämnets laborativa karaktär gör att idrottsämnet kräver hög närvaro i större utsträckning än skolans övriga ämnen. En slutsats är att lärare som arbetar utifrån komponenterna begriplighet, hanterbarhet, och meningsfullhet har möjligheter att få sina elever uppnå betyget Godkänt samt förmedla idrott och hälsa som ett kunskapsämne.

Nyckelord: Betyg, Bedömning, Idrott och hälsa, Orsaker, Skola, Åtgärder

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Syfte och frågeställningar.....	2
1.3 Bakgrund.....	2
1.3.1 Kunskapsobjektet och syftet med ämnet idrott och hälsa.....	2
1.3.2 Det målrelaterade betygssystemet.....	4
1.3.3 Betyg och bedömning i idrott och hälsa A Lpf94.....	4
1.3.4 Åtgärder då kunskapsmålen ej uppnås.....	8
1.4 Tidigare forskning.....	9
1.4.1 Elevers bild av idrott och hälsa i skolan – positiv eller negativ?.....	9
1.4.2 Elever som inte deltar.....	10
1.4.3 Betyg och bedömning.....	10
1.4.4 Underkänd i idrott och hälsa.....	12
1.4.5 Arbete för ett gynnsamt klimat där alla lyckas.....	13
1.5 Teoretiskt ramverk.....	14
2 Metod.....	17
2.1 Datainsamlingsmetod.....	17
2.2 Urval.....	18
2.3 Procedur.....	18
2.4 Tillförlitlighet.....	19
2.4.1 Reliabilitet.....	19
2.4.2 Validitet.....	20
2.4.3 Generaliserbarhet.....	20
2.4.4 Etiska överväganden.....	21
3 Resultat.....	23
3.1 Syftet med idrott och hälsa A – Prestation eller kunskap.....	23
3.1.1 Skola i norrort.....	23
3.1.2 Skola i innerstad.....	24
3.1.3 Skola i söderort.....	25
3.1.4 Tillfredsställelse av behov ger högre deltagande på idrottslektioner.....	25
3.2 Betygsgrundande.....	26
3.2.1 Skola i norrort.....	26
3.2.2 Skola i innerstad.....	28
3.2.3 Skola i söderort.....	29
3.2.4 Likheter och skillnader.....	31
3.3 Kommunikation.....	31

3.3.1 Skola i norrort.....	31
3.3.2 Skola i innerstad.....	32
3.3.3 Skola i söderort.....	32
3.3.4 Gemensamt arbetssätt för alla lärare i studien	32
3.4 Orsaker till varför elever inte blir godkända i idrott och hälsa A	33
3.4.1 Skola i norrort.....	33
3.4.2 Skola i innerstad.....	34
3.4.3 Skola i söderort.....	35
3.4.4 Gemensamma orsaker till underkänt i idrott och hälsa A	36
3.5 Lärarens åtgärder för att få alla elever att uppnå godkänt betyg i idrott och hälsa A	37
3.5.1 Skola i norrort.....	37
3.5.2 Skola i innerstad.....	40
3.5.3 Skola i söderort.....	41
4 Diskussion	44
4.1 Vad ligger, enligt lärare och elever, till grund för bedömning och betygsättning i idrott och hälsa A?	44
4.2 Vilka är, enligt lärare och elever, orsakerna till att elever får betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?.....	47
4.3 Vilka åtgärder vidtar lärare för elever som ej uppnår kursmålen för betyget Godkänt i idrott och hälsa A?.....	48
4.4 På vilka sätt motsvarar lärarnas åtgärder elevernas syn på orsaker till betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?.....	49
4.5 Kritisk metoddiskussion.....	50
4.6 Slutsats	51
4.7 Vidare forskning.....	52
5 Käll- och litteraturförteckning.....	54

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Intervjufrågor Lärare

Bilaga 3 Intervjufrågor Elev

Bilaga 4 Missivbrev för elevintervju

Bilaga 5 Brev till läraren

1 Inledning

1.1 Introduktion

”ALLA lärare jag pratat med säger att hög närvaro och deltagande ska räcka för att få G i idrott. Jag tycker det låter rimligt. Att man är där och deltar.”¹

Blogginlägg om idrott och hälsa i skolan

Idrott och hälsa är ett av kärnämnen på gymnasiet, detta medför att alla elever på nationella program under sin gymnasietid kommer att läsa idrott och hälsa A (Skolverket E, 2011-09-07). Med sig till dessa lektioner har eleverna sina tidigare erfarenheter av idrottsundervisning i skolan samt av föreningsidrott på fritiden. Alla elever har även sin egen bild om vad man skall lära sig i idrott och hälsa och varför ämnet är viktigt (Larsson 2004, s. 131f).

Idrott och hälsa i skolan är ett ämne som det finns många olika åsikter om och olika upplevelser av, både positiva och negativa (Skolverket D 2010, s. 44). Lärare verkar ha svårt att sätta ord på vad det egentligen är som skall betygsättas i idrott och hälsa (Redelius 2007, s. 217). Frågan är om elever och lärare har samma bild av vad som egentligen krävs för att bli godkänd i ämnet? Som lärare är man dock skyldig att informera sina elever om vilka grunder som tillämpas vid betygsättningen. (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 15 §).

Under vår tid som lärarstudenter har vi haft praktik och där upplevt just denna situation; att skolorna arbetar utifrån olika förutsättningar gällande lokaler, storlek på elevgrupper samt upptagningsområde har gett olika typer av problembild. Några faktorer som påverkar elevernas betyg i idrott och hälsa A verkar vara återkommande medan andra är mer specifika. Våra erfarenheter säger att elevers betyg förutom uppfyllelse av kursmålen generellt även påverkas av elevernas närvaro vid lektionstillfällena samt deras intresse och engagemang. Vikten av att som lärare vara tydlig, engagerad och att kunna kommunicera på ett effektivt och framgångsrikt sätt med sina elever upplever vi som stor.

Som blivande lärare i idrott och hälsa vill vi fördjupa våra kunskaper inom detta område för att förstå lärares och elevers syn på vilka orsaker som ligger till grund för att elever inte blir godkända i idrott och hälsa A. Enligt Skollagen är skolan skyldig att genomföra en utredning

---

¹ Anna Mattsson. URL: <http://annaama.wordpress.com/2007/03/29/ig-i-idrott/>

ifall det finns tecken som tyder på att eleven inte kommer att uppnå kunskapsmålen (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 8§). Då eleven är i behov av särskilt stöd skall ett åtgärdsprogram upprättas tillsammans med eleven (Ibid. Kap 3 9§). Vi vill ta del av de erfarenheter och den kunskap som redan finns i lärarkåren gällande hur lärare kan arbeta för att stötta och hjälpa de elever som hamnar i denna situation. På detta sätt vill vi förbereda oss inför arbetslivets prövningar så att vi effektivare kan nyttja den kunskap som redan existerar.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka elevers och lärares syn på orsaker till varför elever får betyget Icke Godkänt i kursen idrott och hälsa A på gymnasiet samt på vilka sätt lärarnas åtgärder motsvarar den problembild eleverna upplever.

Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats:

- Vad ligger, enligt lärare och elever, till grund för bedömning och betygsättning i idrott och hälsa A?
- Vilka är, enligt lärare och elever, orsakerna till att elever får betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?
- Vilka åtgärder vidtar lärare för elever som ej uppnår kursmålen för betyget Godkänt i idrott och hälsa A?
- På vilka sätt motsvarar lärarnas åtgärder elevernas syn på orsaker till betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?

1.3 Bakgrund

1.3.1 Kunskapsobjektet och syftet med ämnet idrott och hälsa

Vad innehåller egentligen ämnet idrott och hälsa? Vilken typ av kunskap är det som ämnet skall förmedla till eleverna? Vad skall undervisningen innehålla? Hur viktig är den fysiska aktivitetsnivån på lektionerna? Utifrån dessa frågor kan man tala om ämnets kunskapsobjekt eller ”det professionella objektet för lärare i idrott och hälsa” (Larsson & Redelius 2004, s. 236). Ibland talas det även om ”ett utvidgat kunskapsbegrepp, där kunskap kan beskrivas som fakta om, färdighet i, förståelse för och förtrogenhet med ett ämnes centrala kunskapsområde”. (Larsson 2007, s. 52)

Idag ställs stora krav på lärarna i idrott och hälsa. De skall bland annat planera och organisera en undervisning som kan möta alla elevers olika förutsättningar, genomföra bedömning och betygsättning, kunna hantera sociala relationer på ett framgångsrikt sätt, ha djup kunskap om fysiologi och samband mellan fysisk aktivitet och fysiologiska processer i kroppen samt vara duktiga pedagoger och kunna förmedla kunskap på ett effektivt sätt. (Larsson & Redelius 2004, s. 236)

Ämnet idrott och hälsa har under åren ändrat karaktär från fokus på fysisk fostran mot en tydligare hälsoinriktning och det finns många olika förväntningar på och föreställningar om vad ämnet skall innehålla och förmedla (Meckbach & Lundvall 2007, s.17). Idag är det mer eller mindre allmänt känt att fysisk aktivitet är hälsofrämjande och idrotten i skolan får allt större förväntningar på sig att vara just det ämne som ger våra barn och ungdomar den fysiska aktivitet de behöver. Detta skapar i sin tur en komplex bild av vad undervisningen egentligen bör innehålla. (Meckbach & Lundvall 2007, s. 17f) Dessutom har begreppet didaktik fått en alltmer framträdande roll i skolan och i lärarutbildningen. (Larsson & Meckbach 2007, s. 12) Didaktik definieras som ”läran om undervisning” (Nationalencyklopedin, 2011-08-25) och brukar beskrivas som frågorna vad, varför, när, hur samt för vem man undervisar och vem som undervisar. (Larsson & Meckbach 2007, s. 12) Ju större vikt som lagts vid didaktik desto större vikt har också lagts vid lärande (Ibid. s.13). Detta ger sig idag till känna även i styrdokumentet där det nu, istället för att stå vad som undervisningen skall innehålla, står vad undervisningen skall leda till (Skolverket F, 2011-08-25). Detta kan kallas för en förskjutning ifrån aktivitetsfokus till elevfokus i undervisningen (Larsson & Meckbach 2007, s. 13). Förskjutningen mot elevfokus syns även i Skollagen som säger att ”Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål” (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 3 §).

Syftet med idrott och hälsa i skolan är att eleverna skall utveckla sin fysiska, psykiska och sociala förmåga. De skall även tillägna sig kunskaper om hur deras livsstil påverkar deras hälsa. Utifrån undervisningens innehåll skall eleverna få erfarenheter vilka gör det möjligt att välja mellan och värdera olika fysiska aktiviteter som de kan bedriva på fritiden. Dessutom skall eleverna få förståelse för miljöfrågor och ha kunskaper nog för att kunna delta och engagera sig i frågor rörande hälsa både i deras kommande arbetsliv och för samhället i stort. Slutligen syftar ämnet till att eleverna skall få kunskaper om hur kroppen fungerar och hur

olika faktorer kan påverka deras välbefinnande, både fysiskt, psykiskt och socialt. (Skolverket G, 2011-10-18)

I Skollagen står det att ”Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära” (Utbildningsdepartementet C, Kap 1 4 §). Inom idrott och hälsa kan livslångt lärande tolkas som en förhoppning om att eleven utvecklar en fysiskt aktiv livsstil. Det vill säga att eleven själv på eget initiativ kommer att fortsätta vara fysiskt aktiv under resten av sitt liv, att eleven har utvecklat förståelse för sambanden mellan hälsa och fysisk aktivitet samt att eleven tycker att det är roligt och stimulerande att vara fysisk aktiv. Tidigare hade lärarna i idrott och hälsa framförallt uppgiften att träna eleverna, numera är det snarare att ge eleverna kunskap om träning och ge dem positiva upplevelser av träning. Allt för att främja lärande, förståelse och positiva upplevelser. (Larsson 2007, s. 51)

1.3.2 Det målrelaterade betygssystemet

Under 1900-talet har den svenska skolan haft tre olika betygssystem, det absoluta, det relativa och idag det målrelaterade (Redelius 2007, s. 220). Det målrelaterade betygssystemet har en fyrgradig skala med betygen Mycket Väl Godkänt, Väl Godkänt, Godkänt och Icke Godkänt (Utbildningsdepartementet A, Kap 7 2§). Då underlag för betyg saknas på grund av frånvaro skall inget betyg sättas (Ibid. Kap 7 3§).

Betygssystemet bygger på hur väl elever uppfyller sedan tidigare bestämda kursmål och betygsriterier, hur eleven förhåller sig till andra elever är irrelevant. Tanken med det målrelaterade betygssystemet är att det tydligt skall förmedla vilka kunskaper som eleven besitter. (Redelius 2007, s. 221f) Tillsammans med detta betygssystem genomförs i kärnämnen matematik, svenska, engelska, och svenska som andraspråk så kallade nationella prov. Dessa skall hjälpa lärarna att göra en rättvis bedömning och stärka kvaliteten på betygssättningen så att betygen blir likvärdiga över hela landet (Utbildningsdepartementet A kap 7 5§).

1.3.3 Betyg och bedömning i idrott och hälsa A Lpf94

Att göra klart vad det är som skall bedömas och betygsättas i ämnet idrott och hälsa verkar vara viktigt för elevernas upplevelse av ämnet. Är det en fysisk prestation som skall

betygsättas? Är det förståelsen för kostens betydelse för hälsan? Är det elevernas närvaro och inställning?

Att idrott och hälsa är ett viktigt ämne är både lärare och elever överens om, vad exakt det är som är viktigt verkar dock inte vara helt självklart (Redelius 2007, s. 217). Utifrån dessa förutsättningar kan det som lärare vara svårt att veta vad det är som man skall lägga fokus vid när det kommer till betygsättning och bedömning. Ännu svårare måste det vara att, som elev, veta vad som förväntas och vad som är ämnets kärna. Vidare föreslås att det skulle vara enklare för både föräldrar och elever att veta vilka färdigheter och vilken kunskap som krävs för att bli godkänd ifall skolan skulle vara tydlig med ”ämnets kunskapsmässiga kvaliteter, exempelvis att eleverna skall få lära sig *hur* och *när* det är nyttigt att vara fysiskt aktiv” (Redelius 2007, s. 224) redan i presentationen av ämnet. Det finns flera olika anledningar till varför skolan använder sig av betyg och betygsättning. Betyg fungerar som ett urvalsinstrument för vidare studier eller jobbanställningar, de ger information om hur eleven ligger till i sina studier, fungerar som utvärdering och kontroll av undervisningen som bedrivs samt är en form av motivationsskapare (Ibid. s. 219).

I Lpf94 finns följande riktlinjer gällande betyg och bedömning: ”Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras i betygskriterier” (Utbildningsdepartementet B 1994, s. 15). Enlig Lpf94 skall läraren bland annat ”fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna samt redovisa för eleverna på vilka grunder betygsättning sker” (Ibid. s. 16). Vid betygssättning skall läraren

Utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, beakta såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper, och göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen (Ibid. s. 16).

Vid betygsättning och bedömning av elever är det viktigt att som lärare reflektera över följande frågor. Vad skall bedömas, hur skall det bedömas och varför skall betyg sättas? (Redelius 2007, s. 218) Det är även viktigt att betygsättning och bedömning görs på samma grunder för att garantera att betygen är lika mycket värda oavsett vilken skola eleven går på eller vilken lärare som eleven undervisas av. Detta har det målstyrda betygssystemet fått kritik för då lärare har tolkat de nationella målen och betygskriterierna olika (Ibid. s. 223). Att det

målrelaterade betygssystemet skiljer sig ifrån tidigare betygssystem har delvis inneburit problem då det har varit svårt att implementera det nya sättet att tänka hos lärare som arbetat med de tidigare systemen. Istället för likvärdiga betyg så har många lärare utvecklat egna kriterier för betygen utifrån sina egna värderingar och åsikter om vad som är relevant och praktiskt hanterbart. (Redelius 2007, s. 222) Då det är svårt att konkretisera vad som skall betygsättas verkar praktiska faktorer som att eleverna skall vara närvarande, ombytta och aktiva värderas högt. Detta är dock faktorer som många gånger är bidragande till att kunna bli godkänd i ämnet men som enskilt, enligt Skolverket, ej får ses som tillräckligt för att uppnå målen. (Ibid. s. 225f)

1.3.3.1 Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

I Lpf94 finns nio centrala kursmål som eleven skall ha uppnått efter att ha avslutat kursen idrott och hälsa A. Eleven skall efter avslutad kurs ha tillskansat sig ”kunskap om och erfarenhet av hur olika faktorer påverkar människors hälsa samt kunna diskutera sambanden mellan hälsa, livsstil och miljö ur såväl ett individ- som ett samhällsperspektiv”, ”ha kunskap om hur den egna kroppen fungerar i arbete och vila” samt ”ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och ha fördjupat sig i några självvalda aktiviteter” (Skolverket F, 2011-08-25).

Dessutom skall eleverna ha utvecklat ”förmåga att värdera olika fysiska aktiviteters betydelse för hälsa och välbefinnande” och ”kunna planera, genomföra och utvärdera ett personligt anpassat program för träning eller andra hälsofrämjande åtgärder” (Ibid.) Mer praktiska kursmål som eleven skall uppnå är ”ha kunskap om samt ha genomfört och upplevt olika former av friluftsliv”, ”kunna tillämpa några olika metoder för spänningsreglering och stresshantering” och ”ha utvecklat sin förmåga att kombinera rörelser till musik och vara förtrogen med några danser” (Ibid.). Slutligen skall eleven efter att ha genomfört kursen idrott och hälsa A ”kunna tillämpa ergonomiska kunskaper i olika arbetsmiljösammanhang” och ”ha kunskap om och kunna tillämpa livräddande första hjälp” (Ibid.).

Inget av ovanstående mål anger några kriterier som är mätbara med tidtagarur eller måttband. Trots detta arbetar lärare i viss utsträckning fortfarande med betygssättning i idrott och hälsa som grundar sig på elevernas fysiska prestationer, exempelvis inom friidrott (Tholin 2006, s. 149f). En anledning till att idrottslärare arbetar på detta sätt är att det gör det enklare att redogöra för betygssättningen och motivet till vilket betyg eleven erhåller (Ibid. s.151).

1.3.3.2 Kriterier för betyget Godkänt

Förutom kursmålen finns även ett antal betygskriterier för varje betyg, Godkänt, Väl Godkänt och Mycket Väl Godkänt. För att bli godkänd i kursen idrott och hälsa A skall eleven ha uppfyllt samtliga kursmål på Godkänt nivå. Exempelvis krävs att ”Eleven genomför med viss handledning olika fysiska aktiviteter samt redogör för deras betydelse för hälsa och välbefinnande” och att ”Eleven ger exempel på kostens betydelse för hälsan”. (Skolverket F, 2011-08-25) Dessutom anger betygskriterierna att det för ett godkänt betyg krävs att ”Eleven deltar i någon form av friluftsliv och använder sina kunskaper om friluftslivets olika former”, ”Eleven ger exempel på konkreta situationer för spänningsreglering, samt utför några olika rytmiska rörelser”, ”Eleven ger exempel på olika arbetsmiljöer och sätter dessa i samband med hälsa” och att ”Eleven utför med visst stöd livräddande första hjälp.” (Ibid.)

Dock finns vissa undantag när det gäller dessa kriterier. I Gymnasieförordningen så står det skrivet att ”Om det finns särskilda skäl, kan läraren bortse från enstaka betygskriterier eller från enstaka delar av betygskriterier” (Utbildningsdepartementet A, kap 7 4§). Särskilda skäl kan vara till exempel funktionshinder eller personliga problem som gör att betygskriteriet blir omöjligt att uppfylla. Betygskriterier som ”rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter” måste dock alltid uppfyllas för att eleven skall bli godkänd. (Ibid.)

1.3.3.3 Andra faktorer än uppfyllelse av kursmålen som påverkar betyget i idrott och hälsa A

Enligt Gymnasieförordningen skall det för alla kurser på gymnasiet finnas betygskriterier och då lärarna sätter betyg i kurserna skall dessa användas (Utbildningsdepartementet A, Kap 7 4§). Betyg skall alltså endast ges utifrån de kunskaper som eleven besitter och visar på i förhållande till kunskapsmålen och betygskriterierna. Detta innebär att andra faktorer som närvaro, ombyte, positiv inställning och att eleverna kommer i tid ej skall utgöra grunden vid betygsättningen. Alla dessa faktorer påverkar elevens förutsättning att vara förberedd inför lektionerna och att kunna tillgodogöra sig undervisningen på bästa sätt men en bra arbetsmiljö och god ordning skall inte upprätthållas med hjälp av betygen. (Skolverket A, 2011-08-25)

Det har visat sig att närvaro är någonting som ofta finns med som en faktor vid betygsättning, detta trots att närvaro inte finns med bland kunskapsmålen eller betygskriterierna formulerade av Skolverket (Se stycke 1.3.2). Lärarnas krav på närvaro kan motiveras genom att de under

lektionerna bedriver undervisning som skall leda till uppfyllelse av kunskapsmålen. Dessa mål blir svåra att uppnå för elever som ej deltar. Krav på närvaro får dock enligt Skolverkets hemsida inte skrivas in i de lokala kursplanerna. (Skolverket B, 2011-08-25)

Det finns ingen exakt gräns för hur mycket frånvaro eller hur lite närvaro en elev kan ha och fortfarande bli betygsatt. På Skolverket hemsida anges att ”en rimlig tolkning är att eleven ska ha varit närvarande på huvuddelen av lektionerna fördelat under hela kursen” (Skolverket B, 2011-08-25). Ifall eleven inte alls deltagit finns inget underlag att göra en betygsbedömning utifrån, vilket skall leda till att underlag saknas ges som omdöme (Utbildningsdepartementet C, kap 15 27§). För att eleven skall få betyget Icke Godkänt krävs underlag för bedömning och att eleven utifrån denna bedömning inte uppnått Godkänt (Skolverket B, 2011-08-25).

Lärare får inte låta elevers närvaro, ambitionsnivå, personlighet och liknande faktorer påverka betygssättningen. Dessa egenskaper kan istället lyftas exempelvis vid utvecklingssamtal eller liknande för att göra eleven uppmärksam på hur dess beteende kan påverka möjligheterna att så framgångsrikt som möjligt tillgodogöra sig undervisningen och ämnets kunskapsstoff. (Skolverket A, 2011-08-25)

Det är viktigt att observera det faktum att betygssättning är en form av myndighetsutövning. Vilket betyg en elev erhåller kan ha stora konsekvenser för elevens framtid när det gäller exempelvis vidare studier. En lärares beslut vid betygssättning av en elev kan även påverka elevens självbild och självförtroende. (Redelius 2007, s. 229f) Det är viktigt att komma ihåg detta då man som lärare sätter betyg och att man är tydlig då man förmedlar vad det är som betygssätts och varför. Skollagen säger att ”Eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen” (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 15 §).

1.3.4 Åtgärder då kunskapsmålen ej uppnås

Enligt Skollagen skall det ”I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt” (Utbildningsdepartementet C, Kap 1 4§) . Då en lärare, vårdnadshavare, elev eller övrig skolpersonal upptäcker att en elev börjar hamna efter i undervisningen eller inte kommer att uppnå kunskapsmålen skall rektorn på skolan informeras. Rektorn är ytterst ansvarig för att en utredning sker och ifall utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd så är skolan skyldig att erbjuda detta. (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 8§) För en elev i behov av

särskilt stöd skall ett åtgärdsprogram upprättas. Enligt Skollagen skall det av åtgärdsprogrammet ”framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas” (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 9§)

Vid utformningen av åtgärdsprogrammet har eleven själv rätt att delta samt, ifall eleven ej fyllt 18 år, dess vårdnadshavare (Utbildningsdepartementet A, Kap 8 1a§).

Åtgärdsprogrammet skall finnas kvar så länge eleven riskerar att inte uppnå kunskapsmålen, detta medför att vissa elever deltar i åtgärdsprogram som endast pågår under kortare perioder medan andra elever har behov av åtgärdsprogram och särskilt stöd under hela sin skolgång (Skolverket C, 2011-08-25).

Skolan är skyldig att erbjuda sina elever på gymnasiet en möjlighet att genomgå så kallad särskild prövning ifall eleven inte har erhållit något betyg i en kurs eller ifall eleven fått betyget Icke Godkänt (Utbildningsdepartementet A, Kap 7 14§).

1.4 Tidigare forskning

1.4.1 Elevers bild av idrott och hälsa i skolan – positiv eller negativ?

Bilden av idrott och hälsa i skolan är splittrad, det är ett av de populäraste ämnena i skolan men trots detta finns de elever som nästan aldrig deltar (Bråkenhielm 2008, s. 30).

Lärare upplever att en övervägande del av eleverna ser positivt på idrotten i skolan, något som går hand i hand med undersökningar gjorda på elever. Endast några elever uppger att de inte tycker om innehållet på idrottslektionerna. (Skolverket D 2010, s. 44)

Idrottsämnet skall bidra till ett livslångt intresse för fysisk aktivitet samt en bättre självbild, ändå finns det pojkar och flickor som känner oro och obehag inför ämnet idrott (Bråkenhielm 2008, s. 30). De elever som har en negativ syn på idrottsundervisningen beskrivs av lärare som mindre intresserade av att röra på sig, inte deltar i någon föreningsidrott, inte är fysiskt aktiva på fritiden samt har dålig självkänsla och självförtroende (Skolverket D 2010, s. 44). Elever som uppger en negativ inställning till ämnet idrott och hälsa ser ofta sin egen förmåga som bristfällig och svag. Dessa elever uppger också att deras föräldrar ser på idrottsämnet som mindre viktigt i skolundervisningen. (Bråkenhielm 2008, s. 30).

I en studie gjord i USA på elever i högstadie- och gymnasieålder visade det sig att eleverna tyckte att det var viktigt att deras lärare, i ett tidigt stadium, redogjorde för sina regler och förväntningar. Elever ansåg att både de lärare som var alltför överseende och de som var alltför strikta var ineffektiva som ledare av klassen. De mest framgångsrika lärarna var de som hade goda relationer till sina elever och som visade genuint intresse för sina elevers behov och önskemål. (Kirk, Macdonald & O'Sullivan 2006, s. 333)

1.4.2 Elever som inte deltar

Det finns enligt tidigare forskning en koppling mellan elever som inte deltar i idrottsundervisningen och de elever som är aktuella hos skolhälsovården av andra anledningar än skolidrotten. Skolhälsovården har till uppgift att utreda ifall det finns några medicinska skäl till långvarig frånvaro från idrottslektionerna. (Bråkenhielm 2008, s. 30).

I en studie gjord på uppdrag av regeringen uppger lärarna att närvaron på idrottslektionerna ligger mellan 80 och 90 procent. Lärarna i studien nämner olika anledningar till varför elever inte deltar i idrottsundervisningen och många lärare säger att elever kan bli helt befriade från undervisning i ämnet. Orsaker till att elever blir befriade kan till exempel vara att en elev har en fysisk skada, mår dåligt, religiösa skäl, allergi eller anorexi. Lärarna uppger att det inte är speciellt vanligt att elever slipper vara med på idrotten, men det finns elever där denna åtgärd tas till på de flesta skolorna. (Skolverket D 2010, s. 46f)

Utifrån det faktum att elever väljer att inte delta på idrottslektionerna gjordes 2005 en studie för att undersöka vilka individ och skolmiljömässiga faktorer som eventuellt påverkar att elever inte deltar på lektionerna eller riskerar att inte uppnå betyget Godkänt. I studien visades en miljömässig koppling mellan elever som erhåller betyget Icke Godkänt och duschtvång. En annan anledning till att elever inte deltog var idrottshallen, dess storlek och utformning, vilken är av stor betydelse för att kunna utföra varierad undervisning som tilltalar elever med särskilda behov. Ytterligare en riskfaktor för frånvaro var läget på idrottshallen. Då det var långt avstånd mellan skolan och idrottshallen försvann elever lätt till aktiviteter utanför skolverksamheten. (Bråkenhielm 2008, s. 31)

1.4.3 Betyg och bedömning

Varför ska skolan använda sig av bedömning och vilka effekter kan bedömning ha på elevers lärande? Elever och lärare kan ha en rädsla inför tester, prov och utvärdering och det kan föra

med sig negativa känslor så som ångest och dåliga minnen. Detta är tyvärr svårt att komma ifrån då lärande sker i samband med den feedback som framkommer från bedömning. Det är viktigt att få eleverna engagerade i sitt eget lärande för att utvecklas. (Berry 2008, s. 1)

En artikel om idrottsundervisning i USA skriven av Mohnsen (2006, s. 24) behandlar frågan om vad som egentligen skall bedömas i ämnet idrott och hälsa. Skall lärare betygsätta närvaro, om eleven är ombytt, aktivitet eller fysisk prestation? Det direkta svaret är nej, då det inte står med i skolans betygsriterier (Standards for Physical Education) på vad kursen skall innehålla och behandla. I USA har majoriteten av skolorna utgått från något som kallas ”the National Standards for Physical Education” (Mohnsen 2006, s. 24). När betygen baseras på dessa ”standards” bör alla kriterier behandlas likvärdigt, så att inget väger tyngre än något annat i en slutgiltig betygsättning. Vidare bör lärare använda sig av någon typ av hjälpmedel för att bedöma elevens försök att uppnå dessa kriterier. Detta kan till exempel göras genom loggböcker, observationer, skriftliga prov samt projekt. Det är bra att använda sig av fler än ett hjälpmedel för att samla in uppgifter om elevers utveckling i de olika kriterierna. (Mohnsen 2006, s. 25)

En betygsättning baserad på prestation som är begripligt redovisad genom bedömning i de olika momenten visar tydligt för elever och föräldrar vad en elev förväntas prestera samt vilka framsteg eleven gör. Det är vanligt att föräldrar bara ser det slutgiltiga betyget, men med bedömning i idrottsämnets olika ”standards” får föräldern och eleven en tydlig förklaring till det betyg eleven erhöll i kursen. Vidare finns ytterligare en positiv aspekt med denna typ av bedömning nämligen att eleverna får feedback på prestation och projekt samt att det motiverar eleverna till att prestera bra i framtiden. (Ibid. s. 28)

När elever får tydliga mål att sträva mot och även blir försedda med användbar information om deras egen utveckling blir de delaktiga och medvetna om deras eget lärande, vilket vidare resulterar i ett större ansvarstagande för uppgiften. Ännu viktigare är det att elever får se ”bevis” på att de utvecklas. Detta bidrar till en ökad motivation för framtida uppgifter och de får lättare att hantera problem som kan uppstå på vägen till det slutgiltiga resultatet. (Ibid. s. 1). Vidare är det enligt Berry (2007, s. 2) eleven själv som måste ta ett beslut om vilka risker de är villiga att ta för att effektivisera sitt lärande och vilken energi de är villiga att lägga ner för att lyckas med uppgifter. Lärarens roll i det stora hela är att göra bedömningen till något som stödjer elevers lärande och inte till något som hindrar elevens utveckling.

1.4.4 Underkänd i idrott och hälsa

De flesta lärare anser att det är möjligt för alla elever att uppnå betyget Godkänt i idrott och hälsa, de lärare som inte tycker det anger att det beror på att närvaron är för låg, att eleven har psykosociala problem eller bristande kunskaper (Skolverket D 2010, s. 50). ”Ett av huvudskälen till att elever inte når målen och får godkänt i ämnet är att de inte deltar i lektionerna, trots att närvaro i sig enligt kursplanen inte ska vara betygsgrundande” (Ibid. s. 73).

För att uppnå betyget Godkänt i ämnet idrott och hälsa visar en studie att målen var för låga, det räckte att närvara på lektionen och vara aktiv. Lärarna förklarade att det som enligt dem krävdes för att eleverna ska få Godkänt var att eleverna deltog aktivt utifrån deras egen förmåga. Vad det gällde specifika aktiviteter för att uppnå Godkänt, krävdes först och främst att eleverna skulle vara simkunniga. Även aktiviteter som orientering, ergonomi, dans och hjärt- och lugnräddning fanns som kriterier för betyget Godkänt (Ibid. s. 50).

I studien uppgav lärarna vilka kriterier som påverkade betyget, det var främst två kriterier som uppmärksammades. Närvaro och prestation var de kriterier som var mest avgörande vid betygsättningen enligt både lärare i åk 8 och åk1 på gymnasiet. (Bråkenhielm 2008, s. 31).

En studie visar att de elever som inte uppnår godkänt betyg i idrott och hälsa är de elever som inte klarar av momentet simning eller att de har bristande närvaro på lektionerna (Skolverket D 2010, s. 50ff). Vidare undersöks hur lärarna i idrott och hälsa bedömer sina elever där en lärare i studien berättar att hon för samtal kring betygen både lärare emellan och mellan lärare och elev. Det beskrivs i studien att det finns ett intresse från elevernas sida gällande att veta vilka krav som ställs på dem, hur de kan förbättra sina betyg samt vad bedömningen grundar sig på (Ibid. s. 51).

En annan studie undersökte hur skolan arbetar med att stötta elever som riskerar att få underkänt i idrott och hälsa. Åtgärder som uppmärksammades var samundervisning, specialundervisning, mentor samt att elevteam involveras och åtgärdsprogram. (Bråkenhielm 2008, s. 31).

1.4.5 Arbete för ett gynnsamt klimat där alla lyckas

Det är viktigt att lärare förstår de sociala strukturer som finns i en klass eller grupp samt att de utifrån denna förståelse planerar undervisning som främjar positiv interaktion. Detta kan göras genom samarbetsövningar istället för övningar där elevers förmåga exponeras inför klasskamraterna. (Garn, Ware, & Solmon, 2011, s. 94)

Forskning visar att idrottslärare som tillsammans med sina elever arbetar med personlig kompetens, utveckling istället för förmåga samt en acceptans för nivåskillnader kan bidra till att förändra elevers attityder gällande de egenskaper som oftast värderas högt inom idrotten. Att arbeta med olika typer av aktiviteter i liten skala bidrar till att en större del av eleverna får chansen att lyckas och vara framgångsrika. (Garn et al. 2011, s. 92) Genom att lyssna till elevernas funderingar, göra aktiviteter tillgängliga för alla samt tillfråga elever om idéer och inspiration för övningar kan lärare skapa en miljö som uppmuntrar elevers självständighet. För att få elever att uppnå och bibehålla en känsla av att lyckas bör lärare erbjuda utmanade men realistiska uppgifter, ge konstruktiv feedback, sätta realistiska mål och lägga vikten vid förbättring av den egna förmågan. (Zhang, Solmon, Kosma, Carson & Gu 2011, s. 64)

Det finns forskning gjord på elever i yngre tonåren som visar på ett positivt samband mellan tillfredsställelse av behov och elevers fysiskt aktiva deltagande under idrottslektioner. Utifrån detta kan slutsatserna att idrottslärare bör fokusera på att hjälpa sina elever att hitta fysiska aktiviteter som passar just dem, involvera eleverna i så stor utsträckning som möjligt i beslutsprocesser, välja aktiviteter där elever kan utvecklas och förbättras samt uppmuntra dem att utveckla goda sociala relationer inom klassen dras. (Standage et al. 2005, genom Tao Zhang et al. 2011, s. 64)

Garn et al. (2011, s. 93) presenterar en hypotes om att det finns samband mellan mål som bygger på prestation och hur mycket eleverna anstränger sig för att lyckas. Det har visat sig att elever anstränger sig mer för att inte framstå som fysiskt underlägsna gentemot sina klasskamrater då uppgiften de skall utföra baseras på prestation. Det är svårt för idrottslärare att påverka en elevs sociala status i gruppen eller klassen men ett accepterande socialt klimat kan förmodligen ge elever möjlighet att utvecklas socialt. Forskarna föreslår att kursmål som berör både färdighet och social utveckling kan öka elevernas förståelse och motivation.

Ifall elevens förmåga inte motsvarar resten av klassens kan olika aktiviteter som genomförs inför åskådare, det vill säga att resterande klasskamrater kan titta på då aktiviteten genomförs, bidra till minskade positiva sociala aspekter och strävan efter personlig utveckling. (Garn et al. 2011, s. 92) Elever som har en positiv inställning till idrotten i skolan och uppskattar fördelarna med fysisk aktivitet deltar med större sannolikhet vid fysiska aktiviteter i och utanför skolan i jämförelse med elever som har en negativ inställning till fysisk aktivitet eller känner sig pressade att delta vid idrottsundervisningen. (Standage et al. 2005, genom Zhang et al. 2011, s. 64)

1.5 Teoretiskt ramverk

KASAM är Aaron Antonovskys teori om känsla av sammanhang som bygger på ett salutogent synsätt och byggs upp utav de tre komponenterna begriplighet, meningsfullhet och hanterbarhet. (Antonovsky 2005, s. 12)

Det salutogena synsättet fokuserar på hälsans ursprung och man kan tänka sig att människor rör sig mellan två poler, hälsa och ohälsa. Utifrån det salutogena synsättet fokuserar man på frågor som ”Varför hamnar människor vid den positiva polen i dimensionen hälsa – ohälsa?” eller ”Vad får dem att röra sig mot denna pol, var de än befinner sig vid ett visst tillfälle?” (Ibid. s. 16) Det salutogena synsättet handlar alltså om att man i motsats till det patogena synsättet letar efter de positiva faktorerna, nämligen vad det är som gör någon frisk eller får personen att må bra istället för vad det är som gör någon sjuk eller får personen att må dåligt (Ibid. s. 31). Antonovsky var övertygad om att KASAM är en avgörande faktor för att man skall bibehålla sin position eller röra sig emot polen hälsa i förhållandet hälsa – ohälsa (Ibid. s. 42).

KASAM definieras som:

Känslan av sammanhang är en global hållning som uttrycker i vilken utsträckning man har en genomträngande och varaktig men dynamisk känsla av tillit till att (1) de stimuli som härrör från ens inre och yttre värld under livets gång är strukturerade, förutsägbara och begripliga, (2) de resurser som krävs för att man skall kunna möta de krav som dessa stimuli ställer på en finns tillgängliga, och (3) dessa krav är utmaningar, värda investering och engagemang (Antonovsky 2005, s. 46).

Theodin Jakobsson (2007, s. 188ff) knyter an KASAM-teorin till idrottsundervisning. Hon tror att det är viktigt att utgå ifrån barnens känsla av sammanhang, KASAM, då det skall få dem

att vilja delta i idrottsundervisningen. Med detta som utgångspunkt tolkar hon de tre komponenterna begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

KASAM-teorins första komponent, begriplighet, handlar om i vilken utsträckning man upplever de yttre och inre stimuli som man utsätts för som ordnade, strukturerade och sammanhängande. Detta innebär att någon med hög begriplighet förväntar sig att de stimuli, som personen i fråga kommer att möta, skall vara förutsägbara eller att det då oväntade saker händer skall gå att förklara eller ordna (Antonovsky 2005, s. 44). Kortfattat kan sägas att begriplighet handlar om i vilken utsträckning individen kan förstå de olika situationer den hamnar i (Thedin Jakobsson 2007, s. 188). Enligt Thedin Jakobsson innebär begriplighet i idrottsundervisningen att ”lärarna exempelvis ger uttryck för vad undervisningen och de moment den innehåller förväntas gå ut på och hur de struktureras och görs begripliga” (Ibid. s. 189). Läraren måste även förhålla sig till de lokal- och materialförutsättningar som råder för undervisningstillfället. Detta kan i sin tur kopplas till de didaktiska frågeställningarna vad, hur och varför. Konkret kan detta innebära att man som lärare förklarar för sina elever vad som skall göras, hur det skall göras och varför det skall göras. (Ibid.)

Hanterbarhet är KASAM-teorins andra komponent. Den definieras av Antonovsky som ”den grad till vilken man upplever att det står resurser till ens förfogande, med hjälp av vilka man kan möta de krav som ställs av de stimuli som man bombarderas av” (Antonovsky 2005, s. 45). Att dessa finns till ”ens förfogande” innebär att du själv inte behöver besitta dessa resurser utan det kan vara någon i din närhet, exempelvis en vän, chef eller livskamrat, som besitter dessa och som kan hjälpa dig att hantera den situation du befinner dig i. En person med hög känsla av hanterbarhet klarar sig bra även då olyckliga saker händer i livet och kommer inte att uppleva sig som ett offer för situationen. (Ibid. s. 45) Thedin Jakobsson (2007, s. 190) kopplar detta till skolidrotten genom att man som lärare i så hög utsträckning som möjligt skall göra det möjligt för sina elever att hantera sina egna resurser, kunna ta hjälp av andra och deras resurser, besitta kroppsligt kunnande samt ha tillgång till det material som krävs för att kunna genomföra den planerade aktiviteten. Hon anser att man som lärare skall fundera över hur man kan få eleverna att känna sig trygga i undervisningen, trygga i elevgruppen och uppleva trygghet med dig som lärare. Att göra övningar tillgängliga genom att lägga dem på en nivå så att alla har möjlighet att delta och lyckas kan höja känslan av hanterbarhet hos eleverna, det vill säga eleverna känner att de kan hantera situationen. (Thedin Jakobsson 2007, s. 190)

Den tredje och sista komponenten i KASAM- teorin är meningsfullhet. Denna komponent kan ses som KASAM-teorins motivationskomponent. En person med hög KASAM och hög känsla av Meningsfullhet har områden i sitt liv som den upplever som engagerande och värda att invertera sin energi i. En person med hög meningsfullhet upplever saker som händer som utmaningar som man kan utvecklas utav. (Antonovsky, s. 45f) När det gäller meningsfullhet finns här en av de största utmaningarna för lärarna inom idrott och hälsa. Enligt Thedin Jakobsson (2007, s. 191) så är det viktigt att som lärare kunna skapa en engagerande, utmanande och lustfylld undervisningssituation. Det gäller att skapa meningsfullhet i många olika moment, populära som mindre populära, hos samtliga elever, oavsett tidigare erfarenheter och förväntningar. Hon anser att lärare genom att skapa ett intresse för fysisk aktivitet kan öka känsla av meningsfullhet hos eleverna. (Thedin Jakobsson 2007, s. 191)

Thedin Jakobsson (2007, s. 191f) skriver att hon vill att människan skall ses som en helhet av kropp och själ. För att idrottsundervisningen skall kunna bli ett ämne där lärande och kunskap står i centrum krävs det att undervisningen innefattar både de fysiska och de psykiska aspekterna. Genomtänkt och välplanerad undervisning kan enligt henne leda till att idrottsaktiviteter kan användas som redskap för att utveckla kunskap inom livsstil, etik och moral, livsvillkor, handlingar och känslor. Genom detta kan ämnet leda till en stark känsla av sammanhang, KASAM, hos både lärare och elever. (Thedin Jakobsson 2007, s. 191f)

KASAM-teorin och Thedin Jakobssons tolkning av denna, kopplad till skolan och idrottsundervisningen, kommer att fungera som ett analysverktyg i vår studie. Med hjälp av dessa kommer vi att analysera och tolka de resultat som studiens intervjuer ger. Deltagarnas upplevelser kommer att analyseras med utgångspunkt i begreppen begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

2 Metod

2.1 Datainsamlingsmetod

Datainsamlingsmetoden för denna studie var kvalitativa intervjuer med standardiserade frågor utifrån intervjumall (bilaga 2 och 3). Metodvalet med kvalitativa intervjuer ger möjlighet att förstå den intervjuades tankar, känslor, erfarenheter samt värden ur den intervjuades perspektiv. (Trost 2005, s. 23) För att få så uttömmande svar som möjligt användes en semistrukturerad form av intervju där det under intervjuens gång lämnades utrymme för interaktion samt följdfrågor (McDonough & McDonough 1997, s. 183-184).

Läraryntervjuerna byggde på tolv stycken standardiserade frågor och elevintervjuerna byggde i sin tur på tio stycken standardiserade frågor. Elevernas frågor var formulerade med ett förenklat språk, detta för att undvika missförstånd mellan intervjuare och deltagaren (Trost 2005, s. 82).

Alla intervjuer leddes av Anna Johansson och Isabelle Hagberg medverkade vid alla intervjuer genom att föra anteckningar samt ställa följdfrågor och göra förtydliganden. Detta är enligt Trost (2005, s. 46) en fördel då två samspelta personer vanligtvis kan genomföra en bättre intervju som leder till större mängd insamlad information.

Då endast en lärare på varje skola deltar i studien, intervjuas lärarna enskilt. Samtliga elevintervjuer var planerade att genomföras som gruppintervjuer då dessa lämpar sig väl för att ta del av de intervjuades erfarenheter och idéer. Ytterligare en fördel med gruppintervjuer är att deltagarna kan dra nytta av varandra genom interaktion där de kan bygga vidare på varandras upplevelser och tankar. Ett problem med gruppintervjuer kan dock vara att tystlåtna elever inte kommer till tals medan mer dominanta elevers åsikter tar över. (Trost 2005, s. 25-26) För att motverka detta försäkrade vi oss om, innan intervjuens start, att varje elev kände sig bekväm med att prata i grupp om detta ämne genom att individuellt fråga varje elev om de ville ställa upp på en gruppintervju.

Intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon och under intervjuerna fördes även anteckningar. Johansson och Svedner (2006, s. 43) menar att det finns tonfall och pauseringar som kan vara viktiga för att förstå vad som sägs under en intervju, därför spelas ofta

intervjun in på band. I detta fall görs det som en åtgärd för att kunna ge en så tillförlitlig bild som möjligt av intervjuerna.

2.2 Urval

Undersökningen omfattar intervjuer med tre lärare samt sju elever på tre gymnasieskolor i Stockholmsområdet. Skolorna som kontaktades var medvetet utvalda för att representera olika delar av Stockholm, detta för att få ett brett perspektiv och överblick. Lärarna som medverkade i denna studie kontaktades via e-mail där ett missivbrev (se bilaga 4) bifogades för deltagande elever, som skulle delas ut då eleverna var under 18 år gamla. Förutom missivbrevet bifogades ett brev till lärarna med mer ingående informationen om studien (se bilaga 5). Det var lärarna som fick ansvaret att välja ut elever som de ansåg vara lämpliga att delta i studien. Anledningen till detta var att lärarna känner sina elever och därmed har möjlighet att välja elever som kan ge uttömmande svar vid intervjuerna, vilket är viktigt i en studie med begränsat omfång. Våra kriterier var att eleverna skulle haft berörda lärare i idrott och hälsa A samt att kursen skulle vara avslutad.

De tre lärarna som deltog i studien hade alla olika tidigare erfarenheter ifrån skolans värld. Läraren på skolan i norrort är ursprungligen ifrån ett annat europeiskt land och har genomgått sin idrottslärarutbildning där. Hon har arbetat som lärare i 35 år varav 31 år i Sverige. Läraren på skolan i innerstaden är utbildad i Sverige och har arbetat som lärare fyra år varav ett år på sin nuvarande gymnasieskola samt tre år på en annan gymnasieskola i Stockholm. Sista läraren, från Söderort, är även han utbildad i Sverige och har arbetat som lärare i 19 år. Dessförinnan vikarierade han som utbildad lärare på låg- och mellanstadiet. Sju elever deltog i studien varav två var killar och fem var tjejer. Inom elevgruppen fanns samtliga betyg representerade, Icke Godkänt, Godkänt, Väl Godkänt och Mycket Väl Godkänt. Eleverna som deltog i studien är alla över 17 år, de som inte var över 18 lämnade missivbrev med förälders godkännande till medverkan i studien vid intervjutillfällets start. Samtliga elever uppfyller våra kriterier för deltagande och deras idrott och hälsa A-kurs löpte över fyra terminer.

2.3 Procedur

Efter att problemområdet för denna uppsats avgränsats formulerades ett syfte som i sin tur bröts ner i fyra frågeställningar. Därefter kartlades problemområdet för att senare kunna göra ett urval av relevant material gällande bakgrund och tidigare forskning. Kvalitativa semistrukturerade intervjuer valdes ut som den mest passande undersökningsmetoden för

studien. Sju skolor med sammanlagt 23 idrottslärare kontaktades. Det var endast tre lärare från tre olika skolor som visade intresse för medverkan i studien och dessa tre valdes därför ut för att delta. De tre skolor som deltog representerade på ett bra sätt ett brett spektra gällande urvalsområdet. Vidare valdes ett teoretiskt ramverk ut som var passade för studiens undersökningsområde och därefter påbörjades formuleringen av metoddelen.

Utifrån den information som samlats in så författades bakgrunden samt kapitlet tidigare forskning. Ett utkast till intervjufrågorna sammanställdes och utvärderades vid ett gruppseminarium med handledare på Gymnastik och Idrottshögskolan i Stockholm. Anledningen till att ingen pilotstudie genomfördes var på grund av det låga deltagarintresset.

Intervjuerna genomfördes på lärarnas och elevernas skolor, alla intervjuer ägde rum i grupp rum eller lärarrum. Lärarintervjuerna genomfördes med endast den berörda läraren närvarande. På en av skolorna skulle en gruppintervju med två elever äga rum, då den ena eleven inte infann sig på den avtalade tiden för intervjun genomfördes istället två enskilda elevintervjuer. Efter att intervjuerna genomförts transkriberades dessa och sedan gjordes en sammanställning av studiens resultat i form av teman baserade på studiens frågeställningar. Vidare är resultatet indelat var skola för sig så att det tydligt går att se vilken syn lärare och elever på respektive skola har angående ämnet. Efter detta skrevs en diskussion, kritisk metoddiskussion, slutsatser drogs samt förslag till vidare forskning formulerades.

2.4 Tillförlitlighet

2.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet betyder ”noggrannhet vid mätning” (Johansson & Svedner 2006, s. 105). Om det undersökningsinstrument som används i studien har en hög reliabilitet, alltså noggrannhet, finns det större chans att resultatet visar på samma fynd vid ytterligare undersökningar av samma sort. (Ibid. s. 105). En reliabilitets variabel att tänka över gällande intervjuer är att det vid genomförandet av intervjuer finns en reliabilitetsbrist ifall det inte är en och samma person som ställer frågor samt att det inte ställs samma frågor under de olika intervjuerna. Ytterligare en variabel är att de yttre omständigheterna kan skilja sig vid de olika intervjutillfällena (Ibid. s. 105). I denna studie undveks denna risk för reliabilitetsbrist genom att en och samma person ställde frågor under intervjuerna, vidare var samma frågor ställda vid intervjuerna och detta med hjälp av att en intervjumall användes. Även de yttre

omständigheterna togs i beaktande då intervjuerna, med lärare och elever, på alla skolorna, genomfördes i avskilda rum för att minska risken för störningsmoment. Utifrån dessa faktorer kan denna studie anses ha hög reliabilitet.

2.4.2 Validitet

Validitet betyder kort att ”resultaten ger en sann bild av det som undersökts” (Johansson & Svedner 2006, s. 108). Validitet handlar även om ifall mätmetoden, i detta fall undersökningsmetoden, som används i studien undersöker det som den avser att undersöka (Olsson & Sörensen 2007, s. 76). Vidare innefattar begreppet validitet även ifall resultatet täcker in det som studien syftar till att undersöka, detta kallas innehållsvaliditet (Johansson & Svedner 2006, s. 108). För att stärka innehållsvaliditeten i denna studie redovisades resultatet utifrån teman som formulerades baserade på studiens frågeställningar.

Valet av intervjuer som undersökningsmetod framför enkätundersökning kan i detta fall stärka studiens validitet. Då vi undersökte lärares och elevers syn på orsaker till varför elever får underkänt i idrott och hälsa A är intervjuer fördelaktigt då intervjuer är passande för att ge svar på frågor om en persons inställning, erfarenhet eller attityd kring ett ämne. En enkätundersökning hade inte stärkt validiteten i denna studie då en enkätundersökning främst är lämpad för att besvara frågor av kvantitativ art. (Ibid. s. 31)

2.4.3 Generaliserbarhet

Vidare behandlas studiens generaliserbarhet, det vill säga i vilken utsträckning som resultatet kan gälla utöver det material som denna studie innefattar (Ibid. s. 108). Att ha en relation till de deltagare i studien eller en koppling till de skolor som medverkar är enligt Johansson och Svedner (2005, s. 108) vanligt förekommande. Om detta är fallet skall en försiktighet gälla då det kommer till att uttrycka sig angående resultatens generaliserbarhet (Ibid.). I denna studie har vi inte har någon tidigare relation till de medverkade i studien samt att vi inte har haft någon koppling till dessa skolor tidigare. Vidare finns en viss kritik till denna studie då vi inte slumpmässigt valde de skolor vi kontaktade utan medvetet valde skolor ur olika geografiska områden. Denna studie hade inte som syfte att generalisera hur lärare och elever i Sverige ser på problematiseringen kring att elever inte uppnår godkänt i idrott och hälsa A. Däremot ville vi få en inblick i hur det kan se ut i skolan idag samt hur lärare arbetar kring detta.

2.4.4 Etiska överväganden

Samtliga deltagare i denna studie deltog frivilligt. Vid intervjuernas början informerades deltagarna om att de inte behövde svara på frågorna om de inte ville, att de inte behövde uppge orsak till varför de inte ville och att de när som helst kunde avbryta intervjun (Vetenskapsrådet 2004, s. 7). Förutom detta garanterades studiens deltagare anonymitet, detta för att eftersträva så sanningsenliga svar som möjligt från deltagarna. Vetenskapsrådet (2004, s. 12) menar att ”Alla uppgifter om identifierbara personer skall antecknas, lagras och avrapporteras på ett sådant sätt att enskilda människor ej kan identifieras av utomstående.” För att göra detta möjligt gavs deltagarna fiktiva namn och deras skolor beskrevs endast utifrån vilken stadsdel i Stockholm som skolan ligger.

Inför studiens genomförande reflekterade vi över ämnesområdet och intervjufrågorna utifrån de intervjuades perspektiv. Då betyg och betygsättning samt orsaker till att elever inte uppnår godkänt kan vara ett känsligt ämne för vissa elever valde vi att ställa frågorna ur ett mer generellt perspektiv. Utifrån hur intervjuerna utvecklades och vilken typ av situation samt relation till den intervjuade som uppstod så valde vi att fördjupa frågorna och ställa mer personliga följdfrågor. Även ur ett lärarperspektiv finns områden i studien som är känsliga. Att samtala om elever som inte blir godkända samt hur lärare arbetar kan upplevas som personliga frågor. Vi har gjort vårt bästa för att vara så objektiva som möjligt och har flera gånger under intervjuernas gång påpekat att vi inte är ute efter att döma eller leta efter felaktigheter i deras arbete. Vi har istället försökt att framhålla att vi är intresserade av deras erfarenheter, tankar och upplevelser samt deras lösningar på situationer som uppstår. Detta går i linje med Vetenskapsrådet (2004, s.7) som menar att ”Forskaren skall givetvis betona de vinster i fråga om ny kunskap etc. som forskningen i fråga kan komma att bidra till för att motivera till deltagande”

Vi formulerade ett missivbrev till eleverna och dess vårdnadshavare av anledningen att vi inte var säkra på att alla elever hade hunnit fylla 18 år vid det tillfälle då intervjuerna ägde rum. Enligt Vetenskapsrådet (2004, s. 9) bör ett sådant samtycke från förälder eller vårdnadshavare främst inhämtas om eleven är under 15 år och ämnet är av känslig karaktär. Även då vi visste att eleverna var äldre än 15 år kändes det bra att ge ut detta missivbrev för att stärka studiens etiska aspekt. I detta missivbrev nämns tydligt elevernas alternativ att avsluta studien när de

vill (Vetenskapsrådet 2004, s. 10) samt att informationen inte kommer användas i något annat syfte än till denna studie (Ibid. s. 7).

3 Resultat

Då studiens syfte är att göra en jämförelse mellan lärare och elevers syn på varför elever inte blir godkända i idrott och hälsa A kommer en redovisning av studiens insamlade data att göras i form olika teman där respektive lärare knyts samman med sina elever. Dessutom kopplas resultatet samman med det teoretiska ramverket, KASAM, och den tidigare forskning inom området som presenterats.

Med frågeställningarna som utgångspunkt skapades följande teman;

- Syftet med idrott och hälsa A - Prestation eller kunskap
- Betygsgrundande
- Kommunikation
- Orsaker till varför elever inte blir godkända i idrott och hälsa A
- Lärarnas åtgärder för att få alla elever att uppnå godkänt betyg i idrott och hälsa A

I tabellen nedan beskrivs relationerna mellan lärarna och eleverna utifrån vilken skola de arbetar/går på. Samtliga lärares namn börjar på bokstaven L, elever i norrort börjar på N, elever i innerstad börjar på I och elever i söderort börjar på S. Detta för att underlätta urskiljandet mellan lärare och elever i resultatet.

Tabell 1: Relation lärare och elever

Skola	Norrort	Innerstad	Söderort
Lärare	Lena	Linus	Lennart
Elev	Nora	Ida	Sofia
	Nils	Iris	Simon
			Ida

3.1 Syftet med idrott och hälsa A – Prestation eller kunskap

3.1.1 Skola i norrort

Läraren Lena anser att syftet med idrott och hälsa i skolan är att eleverna skall hitta sin nisch inom idrott. Hennes uppgift som lärare är att hjälpa eleverna att lyckas genom att i så stor utsträckning som möjligt anpassa undervisningen individuellt för varje elev. Detta arbetsätt kan utifrån Thedin Jakobssons tolkning av KASAM sägas främja elevernas möjligheter till en hanterbar undervisning i idrott och hälsa genom att undervisningsnivån genomförs så att varje

enskild elev har möjlighet att lyckas (Thedin Jakobsson 2007, s. 190). Lena anser också att ”kunskap får man genom att delta” och att det inte räcker med att vara närvarande eller endast ha teoretisk kunskap för att bli godkänd i ämnet, idrottsämnet skall genomföras praktiskt. En av Lenas elever, Nils, tycker att det finns ett värde i att betygsätta elever efter prestation, exempelvis vid cooper-test, ”Den visar ju hur tränad den personen är egentligen” (Nils). Att vara tränad och att träna på fritiden tycker han ingår i ämnet. Nora uppger att eleverna i deras idrottsundervisning betygsätts utifrån vilken nivå de presterar på, samtidigt säger hon att det kan räcka med att eleven försöker och gör sitt bästa. Tholin (2006, s.151) säger att prestationsbaserade betyg gör det enkelt för lärare att kommunicera betyg och bedömning med sina elever. Betygskriterierna blir då väldigt tydliga och elevernas prestationer blir lätta att dokumentera.

Lena tror att eleverna framförallt vill att idrott skall vara ett roligt ämne och att de inte alltid inser hur viktigt idrott och hälsa är för dem. Hon upplever att eleverna idag lätt ger upp och att de hellre vill att hon skall agera instruktör och leda pass än att vara lärare och undervisa. Denna syn återkommer hos Nils som upplever att fler kommer på lektionerna om de är roliga. Han tycker även att det blir lättare att motivera elever till att ”plugga” ifall lektionerna är roliga. Att som elev känna sig motiverad kan kopplas samman med KASAM:s komponent meningsfullhet. Då man upplever meningsfullhet vill man lägga sin energi och engagera sig inom detta område. En annan vinkling på synen att idrotten skall vara rolig har Nora, då hon upplever att en rolig undervisning kan bidra till att eleverna känner sig mer bekväma i situationen och att man ”glömmer bort vad som är pinsamt” (Nora). Genom att göra lektionerna roliga blir undervisningen, enligt Nora, mer hanterbar.

3.1.2 Skola i innerstad

Linus anser att det är viktigt att tydliggöra för sina elever att det finns kursmål och betygsriterier som skall uppfyllas. Linus åsikter gällande att få eleverna att förstå vad undervisningen skall innehålla är enligt Thedin Jakobsson (2007, s. 189) ett sätt att göra undervisningen begriplig för eleverna. Begriplighet skapas enligt henne genom att informera om vad moment förväntas innehålla samt hur de struktureras. Dessutom vill Linus förtydliga för sina elever att idrottsämnet handlar om en form av kunskap som skall utvecklas. Han upplever dock att hans elever tror att de skall utföra en fysisk prestation. Detta går emot tidigare forskning som visat på att fysisk prestation, näst efter närvaro, var det som främst påverkade betygsättningen (Bråkenhielm 2008, s. 31).

De intervjuade eleverna, Ida och Iris, anser att idrott och hälsa är ett kunskapsämne och att man skall lära sig saker som samarbete, träning, kroppen, hjärt- och lungräddning. Framförallt tycker de att samarbete är viktigt samt att ha kunskap om sin kropp och hur den fungerar. Ida säger att hon tycker att det är viktigt att undervisningen i grundskolan är bra och rolig så att eleverna bygger upp ett intresse för idrott. På detta sätt blir idrott en naturlig del av vardagen istället för någonting tråkigt. Här nämner Ida, precis som Lena, att ämnet idrott och hälsa bör vara roligt så att man som elev bygger upp ett intresse för fysisk aktivitet. Detta intresse kan i sin tur leda till meningsfullhet (Thedin Jakobsson 2007, s. 191).

3.1.3 Skola i söderort

Lennart anser att syftet med idrott och hälsa är att eleverna skall få möjlighet att hitta sin idrott, en form av träning som passar just dem. Samma sak uppger hans elever Sofia, Simon och Sara, när de får frågan om vad syftet med idrott och hälsa i skolan är. Här är alltså både lärare och elever överens, vilket även går i linje med tidigare forskning (Redelius 2004 & Eriksson 2003 genom Bråkehielm 2005, s. 30). För Lennart är det även viktigt att eleverna kan gå ut i en annan miljö än skolans och prova på det som de har lärt sig. Vidare anser Lennart att ämnet idrott och hälsa är ett kunskapsämne och för honom är det inte den fysiska prestationen som är viktig utan förståelsen för till exempel samband mellan träning och hälsa. Detta upplever Sara har påverkat hennes chanser till ett högre betyg positivt, ”För mig var det enklare att få bra betyg nu just för att jag inte är någon supertalang på idrott egentligen [...] nu kunde ju alla få MVG om man försökte och var lite engagerad” (Sara).

Lennart anser att de olika idrotterna i undervisningen endast är ett medel för att uppnå kursmålen. Det är alltså inte att spela fotboll i sig som är viktigt utan kunskapen om och förståelsen för vad fotboll kan användas till eller ge eleverna ur en tränings- och hälsovinkel. Precis som läraren i innerstaden anser Lennart att det är måluppfyllelse och inte fysisk prestation som skall betygsättas. Lennart är med andra ord ytterligare en lärare i studien som går emot den tidigare forskningen där elevernas fysiska prestation sågs som avgörande för vilket betyg som sattes (Bråkenhielm 2008, s. 31)

3.1.4 Tillfredställelse av behov ger högre deltagande på idrottslektioner

Lärarna Lena och Lennart samt eleverna Sofia, Simon, Sara och Ida nämner i intervjuerna att syftet med idrott och hälsa är att man som elev skall hitta sin nisch eller den fysiska aktivitet

som passar just den enskilda eleven. Detta för att främja ett livslångt intresse för fysisk aktivitet. Forskning gjord på elever i yngre tonåren visar att tillfredsställelse av behov ger ökat fysiskt aktivt deltagande vid idrottsundervisning. Denna forskning visar att idrottslärare bör anstränga sig för att hjälpa sina elever att finna den aktivitet som passar dem bäst. Det är även viktigt att involvera eleverna i beslutsprocesser samt arbeta för att skapa ett gott socialt klimat (Strandge et al. 2005 genom Zhang et al. 2011, s. 64).

3.2 Betygsgrundande

3.2.1 Skola i norrort

Lena anser att det som är betygsgrundande i idrott och hälsa A är förståelse och teoretisk kunskap. Hon tolkar läroplanen som att eleven skall ha kunskap om olika saker och han eller hon skall behärska olika tekniker. Hon tycker dock inte att det är bra att idrott och hälsa bara skall handla om ”kunskap om” utan hade hellre sett att det var ”mer action”. Utifrån de generella kunskapsmålen så har de på hennes skola definierat vad som krävs i varje moment för att uppnå de olika betygen. Framförallt anser Lena att eleven skall delta aktivt på lektionerna för att bli godkänd. Lenas bild av vad som är viktigt i ämnet idrott och hälsa är alltså splittrad. Till exempel anger hon teoretisk kunskap som betygsgrundande men aktivt deltagande som ett krav för att bli godkänd. Nora säger att man som elev måste försöka för att bli godkänd, elever som endast är närvarande men inte aktiva måste ”kämpa mer för att få godkänt”. Lena har även vissa praktiska krav för att eleverna skall bli godkända, exempelvis sker cooper-test med tidtagning i undervisningen. Detta är ett exempel på hur Lena arbetar för att göra betygsättningen och bedömningen hanterbar. Beroende på vilken typ av aktivitet som genomförs på lektionen, exempelvis bollspel eller hjärt- och lungräddning anser Nils att man måste vara aktivt deltagande och försöka för att bli godkänd. Han upplever att det är viktigare att visa framfötterna vid hjärt- och lungräddning än vid lekar och bollspel på idrottslektionerna.

Nils upplever att man blir godkänd i idrott och hälsa A om man behärskar de olika momenten på en viss nivå och visar för läraren att man har utvecklats, att man kan något om hälsa och att man förstår vad man håller på med. Dessutom skall de teoretiska inlämningsuppgifter och prov som ingår i kursen bli godkända.

Lena är medveten om att närvaron inte skall tas med vid bedömning och betygsättning, däremot upplever hon att närvaron påverkar. Hon säger till exempel att det, för elever som inte är närvarande, är omöjligt att uppnå högsta betyget. Detta på grund av att man som lärare inte har en chans att se ifall eleverna uppfyller målen, vad de lärt sig och hur de agerar, ifall de inte är på lektionerna. Nils tror att närvaron påverkar betyget i stor utsträckning, om man inte är närvarande finns det inget som läraren kan sätta betyg på. Det är viktigt att vara där och ”visa upp sig” (Nils). Även Nora upplever att närvaron påverkar betyget, hon anser att det inte räcker med att vara närvarande ett fåtal gånger eller att vara närvarande utan att vara aktiv för att bli godkänd.

Tidigare gjorde Lena även en bedömning av elevens sociala förmåga då betyg skulle sättas, något hon inte gör idag. Detta medför att elever som hon upplever som egotrippade och uppkäftiga nu kan få högsta betyg genom att de uppfyller betygskriterierna, vilket de inte hade fått av henne tidigare. Läraren anser att den kommunikativa förmågan hos eleverna är viktig men även detta påpekar hon är något som inte får tas med i betygssättningen. Nils uppger att något som skulle kunna påverka betyget är ”ifall man är snäll eller dum mot läraren”, detta verkar dock inte gälla hans lärare utan han fortsätter med att säga ”Det finns säkert så någonstans”.

Lena har vissa problem när det gäller att eleverna skall vara ombytta på hennes lektioner. Många av hennes elever säger att de inte har råd att köpa gympakläder, vilket är svårt att påverka för henne som lärare. Dessutom har hon vissa problem med att eleverna har svårigheter med att byta om med andra och att idrotta tjejer och killar tillsammans. Hon har många elever som är muslimer och hennes krav är just att eleverna skall vara ombytta, men det måste inte vara ”klassiska träningskläder”.

Ovan nämns ett antal olika faktorer som Lena och hennes elever anser påverka betygsättningen. Synen på i vilken utsträckning dessa faktorer får genomslag i betygsättningen verkar skilja sig åt. Då begriplighet innefattar vad som skall ingå i undervisningen, hur det skall göra det och varför det skall göra det, så kan denna skillnad mellan lärare och elev tolkas som att de har olika syn på vad som är (eller gör ämnet) begripligt (Thedin Jakobsson 2007, s.189).

3.2.2 Skola i innerstad

Linus anser att det är betygskriterierna som är betygsgrundande i idrott och hälsa A. Med det menar han den faktiska kunskapen som eleverna tillskansar sig, detta i form av en hel del teoretisk kunskap. Förutom detta vill Linus även se någon form av praktisk utveckling hos eleverna. Han upplever att den teoretiska utvecklingen är enklast att se och att den praktiska utvecklingen är mer svårbedömd. När det gäller betygssättning anser Ida och Iris att idrottslärarna tittar på ifall eleven är intresserad, kämpar och tycker att det är kul. Dessutom att man som elev skall visa vilja att delta och att utvecklas. Förutom detta uppger eleverna att det är viktigt att kunna samarbeta och att anstränga sig för att göra sitt bästa. Den skillnad som finns mellan lärare och elever angående vad som är betygsgrundande kan tolkas som en skillnad i hur elever och lärare begriper ämnet. Det kan vara så att det finns brister i kommunikation gällande hur ämnet skall uppfattas vilket då leder till en svag begriplighet hos eleverna.

För att eleverna skall uppnå betyget Godkänt skall de enligt Linus ha uppfyllt samtliga betygskriterier för Godkänt. Linus har ingen gräns för i hur stor utsträckning eleverna måste ha varit närvarande för att få betyg. Han upplever däremot att närvaron påverkar elevernas betyg på grund av att man som elev missar moment ifall man är frånvarande. Ida och Iris tror att närvaron påverkar vilket betyg man får, ”Det är ju svårt att sätta betyg i idrott om man inte ser personen i fråga utöva idrott”. Att läraren ser hur eleverna jobbar på lektionen anser de är lika viktigt som att skriva teoretiska prov.

När det gäller områden som att vara en god kamrat eller socialt kompetent är detta ingenting som Linus säger sig lägga in som aspekt i en betygssättning. Ida och Iris upplever att betyget påverkas negativt av faktorer som att man som elev inte lyssnar på vad läraren säger, inte följer instruktioner eller att man pratar och är jobbig. De upplever även att ens sociala kompetens eller att vara en bra kompis och samarbetar påverkar betyget. Här skiljer sig alltså lärarens och elevernas åsikter ifrån varandra.

Att vara ombytt på lektionerna lägger läraren inte någon betygsvärdering i. Dock är det inte så vanligt att Linus elever kommer till lektionerna utan ombyte. Han upplever att det är störande för verksamheten med elever som inte är ombytta eller sitter på sidan och tittar på under lektionerna. Då elever som deltar i undervisningen upplever att det är jobbigt att idrotta ”med

publik” är detta något han försöker undvika på sina lektioner. Just detta är något som Ida och Iris håller med om, ifall man skall vara på lektionen utan att vara ombytt tycker de att det är bättre om man gör någonting, exempelvis ta tid, istället för att bara sitta och titta på. På skolan i innerstaden är lärare och elever överens om att det kan vara jobbigt med ”publik” vid idrottsundervisning. För att hjälpa elever att hantera situationer där deras fysiska förmåga exponeras inför andra kan lärare, enligt tidigare forskning, sträva efter att genomföra undervisning där detta undviks. Exempel på sådan undervisning är olika former av samarbetsövningar. Dock finns forskning som visar att prestationsbaserad undervisning gör att elever anstränger sig hårdare än vad de gjort ifall undervisningen inte varit prestationsbaserad. Detta för att inte framstå som dålig inför sina klasskamrater. (Garn et al. 2011, s. 93).

Den diskussion angående faktorer, förutom måluppfyllelse, som påverkar betyget som finns på skolan i norrort finns alltså även på skolan i innerstad. Det verkar vara återkommande att elever uppfattar faktorer som exempelvis närvaro eller social kompetens som betygsgrundande medan lärarna hävdar att det inte gör det.

3.2.3 Skola i söderort

Lennart tycker att det är viktigt att han som lärare ser till ämnets syfte och mål då han skall ange vad som är betygsgrundande. För honom handlar idrott och hälsa om att visa på förståelse och i vilken utsträckning man som elev tar till sig den teoretiska och praktiska kunskapen som finns i ämnet. Tidigare forskning visar att idrottslärare som arbetar med kompetens och utveckling ökar möjligheten till att förändra synen på ämnets kunskapsobjekt (Ibid. s. 92). Utöver detta tittar Lennart även på hur mycket en elev försöker och gör sitt bästa i de olika momenten. Han anser att det är viktigt att se till helheten. Vad är det han som lärare har sett av sina elever? Han tittar efter förbättring i kunskap och en vilja att ta till sig undervisningens innehåll. Sara uppger att ”när man spelar fotboll är det inte den som gör mest mål som får bäst betyg utan de är den som försöker fast den inte kan typ” (Sara). Vidare säger Sofia och Sara att man som elev måste visa intresse och vilja att lära sig nya saker.

På frågan vad som är betygsgrundande i idrott och hälsa A svarar Lennart att eleven skall ha varit med på de flesta av de praktiska momenten. Han har ingen gräns för hur mycket eleven skall vara närvarande utan anser att det är olika från elev till elev på vilket sätt närvaron påverkar möjligheten att uppnå kunskapsmålen. Då eleverna som medverkat i studien haft

läraren både som idrottslärare och mentor anger de att det var mycket viktigt att vara närvarande för betygssättningen. ”Han såg ju direkt när vi inte kom liksom” (Sofia). Läraren anser att det är viktigt att eleverna är aktivt deltagande på lektionerna, att bara vara närvarande är inte nog för att bli godkänd. Sofia uppger också att det inte räcker med att bara vara närvarande på lektionerna för att bli godkänd, man måste ”vara liksom med på lektionerna också, verkligen försöka kämpa, vara ombytt” (Sofia). När det gäller ombyte kräver läraren att eleverna skall vara ombytta för att få delta. Dessutom upplever eleverna att Lennart lade stor vikt vid de teoretiska delarna av undervisningen. Slutligen nämner eleverna att deras lärare tyckte att det var viktigt att de hade rätt utrustning vid friluftsdagar. Vid diskussion kring en annan elev på skolan nämner Sofia och Sara att ”Ja men de finns ju lärare i den här skolan också som skulle ge MVG, för jag har, vi har ju andra kompisar i andra klasser som säger vi behöver bara vara där, vi behöver inte ens vara ombytta” (Sofia). Med andra ord ser det som bedöms i idrott och hälsa A väldigt olika ut beroende på vilken lärare eleven har.

Eleverna berättar om det slutprov de genomfört i kursen som behandlat samtliga teoretiska moment som de gått igenom under kursens gång. De tror att många elevers betyg påverkades av att de inte lyckades särskilt väl med detta prov. Eleverna upplevde att det var ett svårt prov och att det var svårt att öva inför detta då allt som det frågades om inte behandlades i de häften som delats ut. Detta innebar att det krävdes att man som elev hade varit närvarande och uppmärksam på lektionerna. På detta sätt ställs höga krav på elevernas aktiva deltagande under hela kursens gång

I övrigt anser Lennart att det inte finns något förutom det ovan nämnda som direkt påverkar vilket betyg eleven får i idrott och hälsa A. Däremot anser han att det finns faktorer som indirekt påverkar. Exempel på dessa kan vara om man som elev ”fladdrar runt bara och är okoncentrerad” (Lennart). Om eleven inte lyssnar eller tar del av den information som ges påverkar detta betyget negativt. Han upplever dock att de elever som får höga betyg i idrott och hälsa A även är de elever som är socialt kompetenta, bra kompisar och ambitiösa. Sofia, Simon och Sara berättar att de upplever att deras lärare lägger stor vikt vid att man är positiv och peppar sina klasskamrater, att man visar hänsyn till andra elever och låter alla vara med. Detta visar att eleverna lägger större vikt vid de sociala aspekterna än vad deras lärare gör.

Den överensstämmande syn som finns mellan lärare och elever på skolan i söderort gällande ämnets syfte och vad som är betygsgrundande visar att läraren förmedlat sin syn väl. Detta tyder på att han lyckats göra undervisningen begriplig för sina elever. Denna begriplighet gör även att eleverna vet vad som förväntas av dem och detta leder i nästa steg till att undervisningen blir hanterbar.

3.2.4 Likheter och skillnader

Utifrån vad lärare och elever har svarat på frågan om vad som är betygsgrundande i idrott och hälsa A har studien visat att grunderna för betygsättning och bedömning ser väldigt olika ut beroende på vilken lärare eleverna har och vilken skola som elever går på. Detta är någonting som det målstyrda betygssystemet fått kritik för tidigare, vilket medför att det är svårt att garantera att betygen har samma värde oavsett vilken lärare eleverna blir betygsatta av (Redelius 2007, s. 223).

Vidare nämner samtliga lärare i studien att närvaron är i stor mån grundläggande då eleverna måste vara närvarade för att kunna visa på uppfyllelse av kursmålen. Vid tidigare studier har det visat sig att närvaro och prestation var de två faktorer som mest påverkade betygssättningen (Bråkenhielm 2008, s.31). Lärarna i denna studie anger att faktorn närvaro är central och starkt kopplad till måluppfyllelsen, men ej betygsgrundande.

3.3 Kommunikation

3.3.1 Skola i norrort

I början av kursen talar Lena med sina elever om vad idrott och hälsa innebär och vad det står för. Därefter presenterar hon ett förslag på planering och ger några exempel på de betygsriterier som eleverna skall uppfylla för att bli godkända. Nils berättar att läraren informerar om betygsriterierna inför vissa moment, exempelvis hjärt- och lungräddning, dans och cooper-test, dock inte inför aktiviteter som bollspel eller lek. Nora säger att hon upplever att det inte är så många som bryr sig om kursmålen, ”man går igenom dem lite snabbt sen är det inge mer med det liksom” (Nora).

Nils uppger att han har talat med sin lärare om betyg i slutet av kursen, då handlade det om hur han låg till betygmässigt och vad han behövde göra för att förbättra sig. Dessa betygssamtal skedde individuellt. Då eleverna var intresserade av hur de låg till kunde de när

som helst ta kontakt med läraren under kursens gång. Förutom detta informerade läraren även inför olika moment vad man som elev var tvungen att utföra för att bli godkänd. Nora berättar att hon pratat med Lena om betyg och bedömning vid ett tillfälle under kursens gång. Vid detta tillfälle talade Nora och Lena om hur hon låg till och vilket betyg hon förväntade sig att få.

3.3.2 Skola i innerstad

Vid fyra tillfällen, i samband med att omdömen sätts, talar Linus med sina elever om betyg och på vilken nivå de ligger. Vidare har han en öppen dialog med sina elever och under kursens gång kan de när de vill ställa frågor om betygsättningen. Ida och Iris uppger att de fått en motivering till sitt betyg innan betyget satts. Förutom detta har Linus pratat om kursmålen exempelvis innan de gjort arbeten.

3.3.3 Skola i söderort

Under kursens gång talar Lennart om betyg och bedömning med sina elever vid två tillfällen. Vid dessa tillfällen talar han med eleven om hur eleven ligger till betygmässigt. Han påpekar att det tar en hel lektion att genomföra dessa samtal med en klass vilket han upplever som tidsödande. Sofia, Simon och Sara uppger att samtal om betyg och bedömning pågick fortlöpande under hela kursens gång. Förutom det individuella betygssamtalet så gick läraren vid kursens start igenom kursmålen och vid nästan varje lektion talade läraren med eleverna om vad som krävdes för att bli godkänd.

Vid betygsättning använder sig läraren av samtal där han ber eleven att själv reflektera över sin insats i kursen utifrån betygsriterierna och där eleven själv får ge ett förslag på vilket betyg den bör få. Därefter för Lennart en diskussion med eleven om vilket betyg han tänker ge den och varför. Lennart upplever att eleverna och han själv oftast är överens om vilket betyg som skall sättas, i de fall de tycker olika är det enligt honom främst tjejer som undervärderar sin egen prestation.

3.3.4 Gemensamt arbetssätt för alla lärare i studien

Studien har visat att alla tre lärare arbetar med betygssamtal under kursens gång samt anger vad som krävs för att bli godkänd i idrott och hälsa A. Dessutom finns samtliga lärare tillgängliga för sina elever utanför lektionstid ifall de vill samtala om betyg och bedömning.

Att lärarna kommunicerar med sina elever om kursens mål och betygskriterier kan utifrån KASAM tolkas som att lärarna arbetar aktivt för att eleverna skall kunna utveckla begriplighet i ämnet. Enligt Thedin Jakobsson kan begriplighet i undervisningen innebära att läraren är noga med att förklara för eleverna ”vad som skall hända, hur aktiviteterna ska gå till och varför de ska göras på det sättet” (Thedin Jakobsson 2007, s. 189).

Alla elever är medvetna om att lärarna informerar om kursmål och betygskriterier och uppger vid intervjuerna vad denna information omfattar. Ingen större vikt verkar dock läggas vid lärarens information om kursmål och betygskriterier. Nora säger exempelvis att ”man går igenom dem lite snabbt sen är det inge mer med det liksom” (Nora). Utifrån detta väcks frågan huruvida eleverna upplever att den information som förmedlas är viktig eller inte. Vidare ifrågasätts då ifall information som förmedlas faktiskt är begriplig även för eleverna?

3.4 Orsaker till varför elever inte blir godkända i idrott och hälsa A

3.4.1 Skola i norrort

Lena upplever att de förutsättningar hon arbetar utifrån påverkar elevernas möjlighet att bli godkända. Gymnastiksalen som hon bedriver undervisning i ligger en bit från skolan och denna ramfaktor upplever hon sänker elevernas närvaro på lektionerna. Detta är något som även visat sig negativt vid tidigare studier, då långa avstånd mellan skolan och gymnastiksalen gör att elever avviker på vägen till idrottslektionerna (Bråkenhielm 2008, s. 31).

Nils tror att närvaron på lektionerna påverkas ifall man inte tycker att ämnet är roligt. Tidigare i detta avsnitt kopplades meningsfullhet och det faktum att undervisningen skall vara rolig ihop, en rolig undervisning ger ökat intresse som i sin tur kan bidra till meningsfullhet. Här säger Nils att han tror att en undervisning som inte upplevs som rolig gör att elever inte deltar, det vill säga att de inte vill investera sin tid och sitt engagemang i undervisningen, de upplever den inte som meningsfull.

Nils uppger att han framför allt tror att elever blir underkända för att de tycker att idrottsundervisningen inte är rolig. Detta tror han hör ihop med ifall de är duktiga på idrott eller inte. Om man inte är duktig tror han att man har dåligt självförtroende och inte vill visa sina svagheter. Här kopplar Nils samman rolig undervisning med i vilken utsträckning den är

hanterbar. En hög känsla av hanterbarhet, att man klarar av det man förväntas göra och känner sig trygg inför sina klasskamrater, bidrar alltså till att undervisningen blir rolig.

Nora tror att orsakerna till att elever blir underkända i idrott och hälsa A är att de inte deltar, inte är ombytta och inte gör sitt bästa. Hon säger även att hon i vissa fall upplevt att det är personliga orsaker som ligger bakom, om läraren inte tycker om eleven så ger den eleven ett lägre betyg. Förutom detta tror hon att ett underkänt betyg även kan bero på att eleven inte trivs i gruppen eller att man som elev inte tycker om ämnet. Forskning visar att elever med en negativ bild av idrotten i skolan deltar i lägre utsträckning i fysiska aktiviteter i och utanför skolan än vad elever med en positiv bild gör (Strange et al. 2005, genom Zhang 2011, s. 64). Första åren på gymnasiet valde Nora att inte delta vid idrottsundervisningen vilket ledde till att hon inte uppnådde betyget Godkänt i idrott och hälsa A. Anledningen till att hon inte deltog var att hon har dåliga erfarenheter ifrån idrotten sedan tiden i grundskolan, hon hade var mobbad och upplede att lärarna inte visade någon förståelse då hon försökte förklara varför hon valde att inte delta.

Lena upplever även att samundervisning är en bakomliggande orsak till att hennes elever inte blir godkända. Till exempel har hon problem då simundervisningen fungerar väldigt dåligt på grund av att tjejer och killar skall simma tillsammans. Dessutom upplever hon att killarna kräver mycket uppmärksamhet och att tjejerna hamnar i skymundan. Vid särundervisning upplever läraren att eleverna har lättare för att hitta sin nisch inom idrotten. Hon tror att gymnasietiden är en jobbig period för många och situationer som omklädning och dusch är känsliga. En tidigare studie visar att det finns miljömässiga faktorer som kan påverka elevers betyg, enligt denna studie finns ett samband mellan underkända elever och duschtvång i samband med idrottsundervisning (Bråkenhielm 2008, s. 31). Speciellt upplever Lena att tjejerna har dåligt självförtroende och känner att de inte är tillräckligt snygga och därför inte vill visa sig inför andra. Generellt sett upplever Lena att simningen, som är det moment som kräver fysisk prestation, som eleverna har svårast att klara av.

3.4.2 Skola i innerstad

Linus upplever att den vanligaste orsaken till att elever inte blir godkända i idrott och hälsa A är att de inte är närvarande vid lektionerna. Ytterligare en orsak är att de har missat något moment och därigenom inte uppfyller samtliga betygskriterier. Ida och Iris tror precis som sin lärare att orsaken till att elever inte blir godkända beror på att de inte kommer på lektionerna.

De upplever att det är svårt att bli underkänd i idrott och hälsa så länge man är där och ”gör sitt jobb” (Ida). Detta uppmärksammas även i en studie som visade att kraven för att få ett godkänt betyg i idrott och hälsa var för låga (Skolverket D 2010, s. 50).

Vid de tillfällen Linus genomfört provningar med elever som inte uppnått ett godkänt betyg har detta framförallt berott på att eleverna haft dåligt självförtroende och därför valt att inte delta. Dessa elever har även upplevt att situationen med dusch och ombyte är jobbigt, vilket stämmer överens med Bråkenhielm (2008, s. 31), som i sin studie visat att just den miljömässiga faktorn med ombyte och duschning kan påverka elevers upplevelse av idrottsundervisningen negativt.

Linus upplever att elever som har negativa erfarenheter ifrån skolidrotten sedan tidigare är samma elever som väljer att inte delta vid idrottsundervisningen på gymnasieskolan. Ida har dåliga erfarenheter av idrott ifrån grundskolan och upplever att idrottsundervisningen är förknippad med ångestkänslor. Hon säger att hon, nu när hon blivit äldre, kan göra saker för att hon vet att hon måste även om hon har dåliga erfarenheter sen tidigare. Hon anser att det hade varit ”bättre om det hade varit riktigt kul från början” (Ida).

3.4.3 Skola i söderort

Lennart upplever att det är de elever som inte är närvarande vid lektionerna som blir underkända. Bland dessa elever finns framförallt två stora grupper, de som har dåliga erfarenheter av idrott sedan grundskolan och de som har betyget Icke Godkänt i flertalet ämnen. I den första gruppen är det elever som upplever att idrott är det värsta som finns och som inte har blivit sedda eller fått röra sig utifrån sina egna förutsättningar. Den senare gruppen är elever som skolkar mycket och som har liknande problem i de flesta ämnen. Lennart påpekar vidare att man som idrottslärare arbetar med en väldigt heterogen grupp individer till skillnad från exempelvis föreningsidrott där alla deltar för att de är intresserade, vilket är en faktor som ställer stora krav på idrottslärarna (Larsson & Redelius 2004, s.236).

Sofia, Simon och Sara tror att de vanligaste faktorerna till att elever inte blir godkända i idrott och hälsa A är att de sällan närvarar, att de inte är ombytta och att de inte försöker utan bara sitter i gymnastiksalen utan att vara aktiva. När det gäller de elever som inte närvarar tror eleverna på skolan i söderort att dåliga erfarenheter ifrån grundskoletiden kan ligga grund för att man inte deltar. Exempelvis att man blivit vald sist då det skulle väljas lag, att andra elever

skall tycka att man är dålig eller att momentet simning upplevs som jobbigt. Dessutom tror de att elever kan ha med sig uppfattningar ifrån grundskolan gällande vad som krävs för att bli godkänd som inte stämmer överens med vad som krävs på gymnasiet. Simon säger att det framförallt är vikten av att man som elev försöker och gör sitt bästa som skiljer idrotten ifrån andra ämnen. Att lärarna under elevernas skolgång har haft väldigt olika bild av vad som krävs för att bli godkänd skapar förvirring hos eleverna. Det blir svårt för eleverna att begripa vad undervisningen skall innehålla och syfta till. Att idrottsämnet innehåller många olika aktiviteter och moment tror Sofia, Simon och Sara kan bidra till att det inte upplevs som särskilt farligt att missa en lektion till skillnad från andra ämnen. ”Om vi nu skulle missa en mattelektion [...] då skulle man ju ha missat en genomgång och sen hänger man inte med efter det. Men med idrott...” (Sofia) säger en elev.

Generellt upplever Lennart att det stora problemet bland elever som inte uppnår betyget Godkänt är att våga röra sig på olika sätt och att göra detta i grupp. Elever som har dåliga tidigare erfarenheter brukar han säga har blivit ”vingklippta ifrån högstadiet” (Lennart). Deras upplevelser påverkar deras förutsättningar att ta till sig kunskapen som han vill förmedla.

3.4.4 Gemensamma orsaker till underkänt i idrott och hälsa A

Alla deltagare i studien uppger på ett eller annat sätt att en orsak till att elever inte blir godkända i idrott och hälsa A är bristen på närvaro på lektionerna. Detta går hand i hand med tidigare forskning som uppger just detta problem (Skolverket D 2010, s. 50). Av de elever som inte närvarar beskrivs två olika grupper, de med dåliga erfarenheter av idrottsundervisning och de som har underkänt i flera ämnen.

När det gäller elever med dåliga erfarenheter finns två elever i studien, Nora och Ida, som själva har upplevt detta. Ida säger att idrottsämnet var förknippat med ångest och att duschsituationen var jobbig. Även Nora upplevde duschsituationerna som jobbiga och hon var dessutom mobbad och upplevde att hennes lärare inte visade förståelse för hennes situation. Att dusch och ombyte i samband med undervisning i idrott och hälsa kan upplevas som obehagligt för vissa elever är känt sedan tidigare (Bråkenhielm 2008, s. 31). Linus uppger att elever med dåliga erfarenheter ifrån skolidrotten ofta har dåligt självförtroende, vilket stämmer överens med tidigare forskning som visat på att elever med negativ syn på idrottsundervisningen har just dåligt självförtroende men även dålig självkänsla. (Skolverket D 2010, s. 44). Även Lennart känner igen denna typ av problematik och anger att elever med

negativa tidigare erfarenheter ofta anser att idrott och hälsa är det värsta som finns och han brukar beskriva denna typ av elever som ”vingklippta ifrån högstadiet” (Lennart). Hans elever tror att negativa upplevelser kopplade till simning, klasskompisars åsikter om ens fysiska förmåga samt situationer där lagindelning skett genom att eleverna själva fått välja lag kan bidra till att vissa elever inte deltar.

Enligt Antonovsky innebär begreppet hanterbarhet att man ”upplever att det står resurser till ens förfogande, med hjälp av vilka man kan möta de krav som ställs” (2005, s. 45). I detta fall, gällande tidigare erfarenheter av idrott i skolan och dåligt självförtroende, kan detta utifrån KASAM tolkas som att dessa elever inte har tillräckligt hög känsla av hanterbarhet för att klara av den situation som idrottsundervisningen innebär. Detta är alltså en problematik som samtliga lärare i studien känner till och som två av studiens elever själva har varit med om. För att stärka elevernas känsla av hanterbarhet anger Thedin Jakobsson att man som lärare kan arbeta med att få sina elever att känna trygghet (2007, s. 190).

Den andra gruppen som på grund av frånvaro blir underkända i idrott och hälsa A är elever som är frånvarande i flertalet ämnen i skolan. Dessa elever upplever Lennart att han som idrottslärare har svårt att fånga upp. Att han som idrottslärare arbetar med en väldigt heterogen grupp upplever han bidrar till att det är svårt att anpassa undervisningen så att den tillgodoser samtliga elevers individuella behov. Detta innebär en undervisningssituation som för lärare kan vara svår att hantera. Han vet helt enkelt inte hur han skall organisera undervisningen på ett effektivt sätt för att få alla elever att lyckas. Elevernas heterogenitet är inte hanterbar för honom.

3.5 Lärarens åtgärder för att få alla elever att uppnå godkänt betyg i idrott och hälsa A

3.5.1 Skola i norrort

För elever som inte varit närvarande vid idrottslektionerna på grund av sjukdom erbjuder Lena eleverna att ta igen det som de missat hos henne utanför vanlig lektionstid. Hon erbjuder även elever chansen att höja sitt betyg efter kursens slut under samma förutsättningar. På detta sätt arbetar Lena med något som hon kallar för ”öppet slut” istället för att använda sig av särskild prövning. Konkret innebär detta att hon utgår ifrån kursmålen och att eleverna utifrån de mål som saknas ges uppgifter att genomföra som på något sätt visar att de uppnått målen.

De elever som inte uppnått godkänt betyg får i och med detta chansen att slutföra kursen under så kallat öppet slut.

Lena låter sina elever medverka vid planeringen av kursen och komma med önskemål om vad undervisningen skall innehålla. Under de två år som kursen pågår genomför hon åtta stycken planeringsperioder, vid varje period får elever som ej uppnått kursmålen erbjudande om extra undervisningstillfällen och en individuell studieplan för att uppnå betyget Godkänt. Till sin hjälp har hon då det gym som hon själv arbetar på och fribiljetter ifrån detta som hon kan dela ut till sina elever. Dessutom håller hon pass på gymmet som eleverna kan delta vid och hon har tillgång till en simhall som eleverna kan nyttja.

Lena erbjuder de elever som inte uppnår Godkänt olika typer av lösningar. För dem är detta en chans att utifrån sina resurser kunna uppnå de mål som ställs i kursen. Öppet slut, extra lektionstillfällen och individuella studieplaner blir därmed metoder för att göra idrottsundervisningen hanterbar för dessa elever.

För att försöka öka närvaron på lektionerna går Lena runt i skolan och pratar med eleverna två gånger i veckan. Hon frågar varför de inte varit närvarande och försöker locka dem till lektionerna. Hon tycker att personlig kontakt är viktigt för att få så många som möjligt att närvara. Nils berättar att i de fall elever börjar vara frånvarande mycket så ger läraren dessa en tillsägelse. Han tycker att det är bra ifall elever kan medverka utifrån sina egna förutsättningar, ”De som har dålig kondis, de få ju gå istället liksom. Då medverkar de ju liksom, det är ju bättre att vara med än att bara sitta på sidan” (Nils).

Nils upplever att Lena arbetar aktivt för att få sina elever godkända, exempelvis försöker hon få samtliga elever att delta i undervisningen samt informerar om vad som krävs för att bli godkänd. Han berättar att elever, ifall de inte är ombytta, kan få gå en promenad. Detta för att eleverna skall delta och inte utgöra publik på lektionerna vilket han påpekar att många tycker är jobbigt.

Nora upplever att hennes lärare varit bra på att lyssna på sina elever och att hon respekterade deras åsikter. Ifall elever upplevde idrottsundervisningen som jobbig så var det okej att ibland sätta sig på sidan. Hon upplevde att Lenas förmåga att vara flexibel var viktig för att undervisningen skulle fungera så bra som möjligt och för att så många elever som möjligt

skulle känna sig bekväma att delta. Dessutom upplever Nora Lena som positiv och engagerad vilket hon tycker var bra. Noras upplevelser stämmer överens med vad tidigare forskning visat på är en effektiv lärarroll. Tidigare forskning visar att goda relationer med eleverna samt ett genuint intresse för elevers önskemål och behov är en framgångsrik arbetsmetod för lärare (Kirk et al. 2006, s. 333).

Att Lena arbetar aktivt för att fånga upp alla elever och beskrivs som engagerad och positiv tyder på att hon upplever sitt arbete och idrott som meningsfullt. Denna känsla försöker hon överföra på sina elever genom att ta kontakt i korridorer och att vara flexibel för olika lösningar. En av hennes elever, som tidigare blivit underkänd och inte tycker att idrott är vare sig viktigt eller roligt, säger att det är Lenas positiva inställning, förståelse och förmåga att anpassa sig som gjort att hon nu valt att delta. Detta nya intresse för att lägga tid och engagemang på idrottsämnet tyder på en ökad känsla av meningsfullhet hos denna elev.

Läraren på skolan i norrort arbetar inte aktivt med särskild prövning. Hon anser att särskild prövning inte lämpar sig väl för idrottsämnet då hon tycker att det är svårt att pröva idrott och hälsa under kort tid. Dessutom upplever Lena att de elever som är underkända har svårt att klara av en särskild prövning och att det inte motiverar eleven att fortsätta med idrott. Lena arbetar istället med så kallat öppet slut vilket innebär att kursen fortsätter med individuellt upplägg till dess att alla kursmål uppfyllts. Enligt henne ger arbetssättet med öppet slut eleverna en större möjlighet att ”få någon insikt i att idrott är viktigt för deras egen del och inte för min del” (Lena). Enligt Lena är det alltså svårt att bygga upp en begriplighet inom ämnet utifrån särskild prövning och för de elever som redan har blivit underkända är det svårt att uppbringa de resurser som krävs för att göra en särskild prövning hanterbar och genomförbar.

Nils tycker att särskild prövning är bra ifall man som elev missat undervisning på grund av sjukdom eller liknande. För elever som själva valt att inte delta vid undervisningen tycker han att särskild prövning är en möjlighet som de egentligen inte borde få, ”om det är upp till en själv att komma dit så borde de inte få en andra chans för då har de haft en chans redan, ett helt år” (Nils). Nora anser att särskild prövning är en bra arbetsmetod ifall man som elev missat något moment som upplevs som jobbigt. Att kunna ta igen moment utanför den ordinarie undervisningen upplever hon som bra lösning för elever som är obekväma i sin klass och inte kan tänka sig att delta vid undervisning i denna grupp.

3.5.2 Skola i innerstad

För att få alla elever godkända i idrott och hälsa A tycker Linus att det är viktigt med en tydlig dialog med eleverna ifrån kursens start. Ifall någon elev börjar halka efter ser han till att tala med den aktuella eleven. Om frånvaron börjar gå ut över examinationer i idrottsämnet tar Linus ett samtal med berörd elev för att ta reda på vad frånvaron beror på. Linus lägger alltså energi på att redan ifrån kursens start arbeta för en hög begriplighet hos sina elever vilket han tror bidrar till att få så många som möjligt att uppnå betyget Godkänt. Ida och Iris upplever att han är den första lärare de haft som ansträngt sig för att göra idrottsundervisningen rolig. Genom att introducera moderna aktiviteter har Linus, enligt Ida och Iris, gjort moment som till exempel konditionsträning, mer intressant. Tidigare forskning visar att lärare kan uppmuntra sina elever till att bli mer självständiga genom att lyssna till deras idéer, använda elevers idéer och åsikter som inspiration till undervisningen (Zhang et. al 2001, s. 64).

Ida och Iris tycker att en bra lärare skall vara noga med att hålla distansen till sina elever för att inte ”vara liksom kompis med alla” (Iris). En bra lärare skall kunna säga ifrån då det behövs. Forskning visar att elever tycker att det är viktigt att lärarna har tydliga regler och tidigt gör klart för eleverna vad som förväntas av dem (Kirk et al. 2006, s. 333). Dessutom tycker Ida och Iris att en lärare skall se alla elever och få alla att känna sig speciella vilket de tycker att Linus har lyckats bra med. En lärare som är engagerad och bryr sig om sina elever kan ha större möjlighet att föra en dialog med sina elever. Ifall eleverna upplever att läraren är bra blir det viktigare för dem att komma till lektionerna och att vara delaktig i undervisningen säger Ida och Iris. Detta är ett tecken på hög känsla av meningsfullhet, en vilja att engagera sig som elev.

Utifrån de bakomliggande orsakerna till att en elev inte hänger med i undervisningen så kan Linus göra en individuell plan för denna elev. Ifall eleven upplever idrotten som mycket jobbig kan han tänka sig att plocka ut eleven ur undervisningsgruppen och göra en individuell plan och därigenom en prövning av kursen. Skulle det vara så att problemen endast beror på ”att eleven är lat eller tänker att det löser sig” (Linus) så räcker det i de flesta fall med en tillsägning. Han upplever att eleverna i många fall inte förstår hur illa de ligger till för att kunna bli godkända. Ifall problemen inte löser sig genom en tillsägning eller en individuell plan så tar Linus ett samtal med elevens mentor och ett åtgärdsprogram görs.

På innerstadsskolan arbetar man med särskild prövning, dock är inte detta särskilt vanligt förekommande. Linus har provat ett fåtal elever som är inriktade på att uppnå betyget Godkänt. En plan läggs upp utifrån vilka mål som eleven ej uppnått. De prövningar som Linus har genomfört har pågått under sex månaders tid, dock upplever han att särskild prövning i ämnet idrott och hälsa är svårare än i hans andra ämne, historia ”Man får göra det bästa av situationen” säger Linus. Ida och Iris tycker att det är bra att det finns särskild prövning så att elever som av någon anledning inte kunnat delta skall ha chansen att ta igen undervisning. När det gäller elever som själva valt att skolka ifrån lektionerna och som därefter vill göra en särskild prövning tycker de att det är synd om eleven ifråga. Att välja att göra en prövning istället för att delta vid ordinarie lektionstillfällen tycker de verkar vara en väldigt krävande uppgift.

3.5.3 Skola i söderort

För Lennart är det viktigt att alla elever känner sig trygga i gruppen så att de kan delta i idrottsundervisningen på ett bra sätt. Han strävar efter att alla elever skall kunna hantera undervisningen på bästa sätt. Ett väl fungerande socialt klimat och undervisning som främjar detta är enligt tidigare forskning viktigt i en klass eller grupp (Garn et al. 2011, s. 94). Lennart vill att samtliga elever skall uppfatta ämnet idrott och hälsa intressant och att de lär sig något. Utifrån sina egna förutsättningar skall de prova att röra sig på olika sätt och han tycker att det är viktigt att det är en positiv upplevelse att delta, oavsett om eleverna lyckas eller misslyckas med det de tar sig för. Detta kan utifrån KASAM tolkas som att Lennarts strävan efter att göra undervisningen hanterbar är en metod för att i sin tur göra undervisningen meningsfull för eleverna. För att göra detta möjligt talar han mycket med sina elever om ett positivt och tillåtande klimat och han är under de första lektionerna extra tydlig med vad som gäller. Lennart säger att alla, inklusive honom själv, är ansvariga för att allt fungerar bra på lektionerna. För att skapa ett bra klimat i gruppen och få lektionerna att fungera på ett bra sätt så använder sig Lennart av nivågruppering vilket innebär att gruppen delas upp utifrån olika nivåer. Exempel på nivåer han använder sig av är då jätteroligt, sådär roligt och inte så roligt. Tidigare forskning har visat att en acceptans för nivåskillnader inom en grupp kan bidra till att förändra synen på vilken typ av egenskaper som värdesätts inom ämnet idrott och hälsa och att nivåanpassad undervisning är en bra metod. (Ibid. s. 92).

Då elever börjar vara frånvarande i stor utsträckning är det i första hand elevens mentor som tar kontakt med eleven. Nästa steg är att mentorn kopplar in skolsystemet. Dock försöker

Lennart att själv ha en så levande dialog som möjligt med sina elever, allt för att öka chansen att alla elever närvarar. Sofia, Simon och Sara uppger att Lennart är noga med att ha en dialog med sina elever och att peppa elever som ligger på gränsen till att bli godkända. När det gäller den första gruppen av elever som inte uppnår betyget Godkänt, de som tycker att idrott är jobbigt, har skolan i söderort ett system med idrottsundervisning i liten grupp. När det kommer elever till Lennart som berättar att de har dåliga erfarenheter försöker han föra en dialog med dessa elever och erbjuder undervisning i grupper med fyra till fem elever. Genom detta arbetsätt anpassar Lennart undervisningssituationen så att elever som saknar resurser för att hantera idrottsundervisningen får en chans att lyckas. För den andra gruppen, elever som är underkända i flera ämnen, upplever Lennart att det är svårt för honom att göra någonting för att få tillbaka dem. Dock arbetar Lennart, precis som Lena, aktivt för att hjälpa elever att skapa en känsla av meningsfullhet. Han försöker motverka elevers frånvaro genom att vara tillgänglig i skolan så att eleverna har möjlighet att ta kontakt och prata med honom. Lennart upplever vidare att detta är viktigt för att kunna fånga in just denna typ av elever och att många elever söker kontakt. Detta är något som även Sofia, Simon och Sara har uppmärksammat, de beskriver Lennart som uppmuntrande och engagerad när de mött honom i korridoren.

Sofia, Simon och Sara tror att det är viktigt att läraren gör idrottsundervisningen rolig för att så många elever som möjligt skall bli godkända. De upplever att Lennart fick moment att bli roliga genom att de återkom flera gånger i undervisningen och att flera olika typer av aktiviteter inom samma område genomfördes. Exempelvis innehöll momentet dans, musik och rörelse allt ifrån pardans till streetdance. Förutom detta så upplever eleverna i studien att deras lärare är noga med att alla elever skall bli sedda, enligt dem ger han elever mer uppmärksamhet och feedback i de moment de är svaga i för att de skall ha en chans att förbättras.

För elever som inte blir godkända i idrott och hälsa A erbjuder skolan i söderort särskild prövning. Då tittar Lennart på vilka mål som ej uppnåtts och därefter får eleven komplettera dessa. I stor utsträckning har den särskilda prövningen byggt på en teoretisk uppgift som heter ”Jag och min hälsa”. Den går ut på att eleven svarar på ett stort antal frågor om hälsa. Förutom detta så har eleven även fått genomföra hjärt- och lungräddning med simning samt praktiskt konstruerat och genomfört ett konditionsprogram, ett styrketränningsprogram och en ergonomidel. Lennart upplever att särskild prövning inte är optimalt i ett ämne som idrott och

hälsa, som han anser är ”ett ämne som man måste löpa hela linan ut” (Lennart). Sofia, Simon och Sara tycker inte att särskild prövning är en bra lösning på problemet med underkända elever. Ifall elever inte uppnått betyget Godkänt på grund av skada eller sjukdom tycker de att det kan vara okej. I de fall som eleven själv valt att vara frånvarande tycker eleverna att det är ”taskigt mot alla som har kämpat i två år” (Sara). Att idrott är ett ämne med praktisk karaktär tycker de ytterligare motiverar till att särskild prövning inte är en bra lösning, ”På idrotten skall man vara där och visa” (Sofia). Återigen upplever lärare och elever att särskild prövning inte är bra ur en begriplighetssynpunkt.

4 Diskussion

Syftet med denna studie är att undersöka elevers och lärares syn på orsaker till varför elever får betyget Icke Godkänt i kursen idrott och hälsa A på gymnasiet samt på vilka sätt lärarnas åtgärder motsvarar den problembild eleverna upplever.

Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats:

- Vad ligger, enligt lärare och elever, till grund för bedömning och betygsättning i idrott och hälsa A?
- Vilka är, enligt lärare och elever, orsakerna till att elever får betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?
- Vilka åtgärder vidtar lärare för elever som ej uppnår kursmålen för betyget Godkänt i idrott och hälsa A?
- På vilka sätt motsvarar lärarnas åtgärder elevernas syn på orsaker till betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?

4.1 Vad ligger, enligt lärare och elever, till grund för bedömning och betygsättning i idrott och hälsa A?

I studien framkom resultat som väckte frågan ifall information som lärarna förmedlar faktiskt är begriplig för eleverna. Detta sedan en av eleverna i studien uppgett att kursmål och betygs-kriterier är något som hon inte lägger någon större vikt vid. Att hon upplever informationen som oviktig tolkar vi som att hennes lärare inte tydligt nog lyckats förmedla varför kursmål och betygs-kriterier borde vara intressant för henne som elev. I och med detta blir det svårare för henne att förstå vad som bedöms och betygsätts i ämnet. Vi tror inte att detta är en unik situation utan våra tidigare erfarenheter säger oss att det är något som förekommer. Konsekvenserna av detta kan bli att idrottsämnets kunskapsvärde ifrågasätts eftersom den bedömning som sker i och med detta upplevs som godtycklig för eleverna. Vi anser att det är viktigt att som lärare lägga energi på att förklara målen så att ämnet ses som ett kunskapsämne istället för ett ämne baserat på fysisk prestation.

Ett begrepp som ofta dyker upp i denna studie är närvaro och aktivt deltagande. Med detta menar lärarna att man som elev vid idrottsundervisning måste visa intresse, engagemang och vara fysiskt aktiv för att räknas som närvarande på idrottslektionerna. Eleverna måste med andra ord visa för läraren att de anser att ämnet är meningsfullt. I kursmålen finns inga

anvisningar om i vilken utsträckning eleven måste vara närvarande för att bli godkänd i idrott och hälsa A. Detta lämnar utrymme för varje lärare att göra sin egen bedömning av vad de anser krävs för att uppfylla kursmålen.

Idrott och hälsa är på många sätt ett praktiskt ämne vilket bidrar till att antalet närvarande elever påverkar innehållet på undervisningen i stor utsträckning. Det är även svårt att ta del av ämneskunskaperna om man inte är aktivt närvarande på lektionerna. Lärarna är medvetna om att de inte bör låta närvaron påverka elevers betyg då det inte står uttalat i kursmålen eller betygsriterierna att närvaro skall ingå i bedömningen (Skolverket F 2011-10-18). Dock finner alla lärare i studien att närvaron spelar stor roll då det är svårt att betygsätta elever som de inte ser uppnå kursmålen praktiskt. Detta visar sig även hos eleverna som på frågan om vad som är betygsgrundande i idrott och hälsa A uppger just närvaro som en variabel.

Anmärkningsvärt är att eleverna lägger stor vikt vid närvaro trots att de tillsammans med sina lärare gått igenom betygsriterierna och kursmålen för idrott och hälsa A under kursens gång. Vi ställer oss frågan ifall eleverna har förstått vad lärarna betygsätter och bedömer i ämnet, är målen och betygsriterierna begripliga för eleverna? Kanske handlar det om vilka signaler som lärarna skickar till sina elever vid lektionstillfällena.

Ytterligare en faktor som inte skall påverka betygssättningen men som ändå uppmärksammas som betygsgrundande, främst av eleverna, är att vara socialt kompetent och att arbeta aktivt för att skapa ett bra klimat i klassen vid idrottsundervisningen. Angående detta säger läraren på skolan i söderort att social kompetens indirekt påverkar elevernas betyg, de elever som fått höga betyg är också de elever som fungerar bäst i grupp och som aktivt försöker hjälpa och stötta sina kamrater. En av de viktigaste variablerna för att skapa en bra undervisningsmiljö är, enligt oss, att eleverna känner sig trygga i gruppen. Vi upplever att det i en trygg grupp finns acceptans för försök och misslyckanden samt utrymme för social interaktion som kan ge eleverna stora möjligheter till utveckling. Att social kompetens får stort utrymme i undervisningen utan att för den delen lägga grund till betyget tror vi beror på just detta. Dock är det viktigt att tydliggöra för eleverna att detta är ett verktyg som hjälper dem att hantera undervisningssituationer och inte ett betygsriterium eller uppnåendemål. Detta verkar inte ha nått fram till eleverna i studien.

I och med förskjutningen från fysiska prestationsmål till kunskapsmål i idrott och hälsa verkar det finnas en osäkerhet hos både elever och lärare gällande vad som är betygsgrundande i

ämnet. Detta i kombination med en tolkningsbar kursplan gör att de aktiviteter och moment som läraren väljer att lägga vikt vid i undervisningen också blir de som eleverna uppfattar som viktigt i ämnet. Här syns också tydligt att de lärare som undervisar idrott och hälsa som ett kunskapsämne även har förmedlat denna syn på ämnet till sina elever. På samma sätt uttrycker elever vars lärare lägger tonvikt vid prestation att det är viktigt att vara fysiskt duktig där momenten är mätbara. Enligt dem finns ett samband mellan att prestera bra i moment och att få ett högt betyg, men andra ord hoppar man längst eller springer snabbast skall man få högsta betyg.

En intressant aspekt som Garn et al. (2011, s. 93) diskuterar är att elever anstränger sig hårdare vid prestationsbaserad undervisning för att inte framstå som sämre än sina klasskamrater. Detta väcker frågan om vad som är viktigast inom idrott och hälsa? Är det att få kunskap om fysisk aktivitet och en positiv upplevelse som leder till ett livslångt intresse, eller är det att eleverna har en hög fysisk aktivitetsnivå under undervisningstillfällena? Vi anser att det är kunskap som skall förmedlas inom ämnets ramar och att en målbaserad undervisningsmodell i en trygg grupp skapar de bästa förutsättningarna för elever att uppleva att det är meningsfullt att vara fysiskt aktiv. Fysiska prestationsmål ställer krav på att eleven skall nå olika nivåer för olika betyg vilket gör att vissa elever får det enkelt att uppnå ett godkänt betyg medan det för andra elever blir svårare då de inte har samma fysiska förutsättningar. Då Skollagen säger att elever ”utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål” (Utbildningsdepartementet C, Kap 3 3§), är målbaserad undervisning som bygger på att kunskap skall utvecklas enligt oss ett givande arbetssätt. Elever har då samma möjlighet att lyckas oavsett från vilken nivå de befinner sig på vid kursens start.

Idrott och hälsa är ett ämne där kunskapsmålen inte är tydliga för alla elever. Till exempel visar sig detta då elever upplever fysiska prestationer inom ämnet som betygsgrundande samt att elever menar att det är betydelsefullt för betygsättningen att vara en bra kompis. Det grundar sig kanske i den tolkningsbara läroplan som finns inom skolan samt att skolidrotten ofta präglas av föreningsidrottens verksamhet. Dessa variabler kan leda till att eleverna går miste om ämnets syfte, vilket kan göra det svårt för eleverna att uppfylla KASAM:s första komponent, begriplighet. För att eleverna skall uppleva begriplighet inom ämnets ramar så är det viktigt att de förstår de situationer de hamnar i vid undervisningstillfällena. Lärarna i studien arbetar aktivt, genom kommunikation och dialog, för att deras elever skall ges

möjlighet att förstå vilka moment som skall genomföras, på vilket sätt detta skall gå till och av vilken anledning eleverna skall göra detta. (Thedin Jakobsson 2007, s.188f)

4.2 Vilka är, enligt lärare och elever, orsakerna till att elever för betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?

Då närvaro har visat sig ha stor inverkan på betygsättning i idrott och hälsa A är det inte heller någon överraskning att närvaron är en av de orsaker lärare och elever nämner som avgörande då elever erhåller betyget Icke Godkänt i kursen. Enligt lärare och elever finns flera bakomliggande orsaker till denna frånvaro, framför allt är det dock elevers tidigare negativa erfarenheter och upplevelser av idrottsundervisning som anges. För de elever som bär med sig negativa upplevelser av idrottsundervisningen är det situationer som duschning, prestationskrav och lärares bristande förståelse som kommit fram i studien. Vi tolkar detta som att det finns en svårighet hos eleverna att hantera de situationer som idrottsundervisningen och dess omgivning kan medföra. Lärarna uppger att en konsekvens av negativa erfarenheter är dåligt självförtroende och svårigheter med att röra sig i grupp. Övningar som är inriktade på fysisk prestation eller övningar där eleven exponeras inför sina klasskamrater blir i och med detta jobbiga vilket i sin tur leder till att eleven väljer att inte delta. Detta är ett exempel på när en elev inte kan hantera en situation utifrån de resurser som eleverna besitter. Genom att stötta sina elever så att samtliga tillgängliga resurser kan nyttjas kan läraren alltså öka sannolikheten för att eleverna kommer att delta i undervisningen.

En annan grupp elever som är frånvarande från idrottsundervisningen är de som generellt sett har hög frånvaro i de flesta skolämnen. Idrottslärarna upplever att de har svårt att göra någonting konkret för dessa elever. Ytterligare en aspekt som tas upp i studien är avståndet mellan skola och gymnastiksal. Läraren i norrort beskriver att avståndet till gymnastiksalen inte är någonting som hon kan påverka då det framförallt handlar om skolans ekonomiska tillgångar samt tillgänglighet på idrottshallar i stockholmsområdet. Att avståndet påverkar kan enligt oss även vara en fråga om intresse för ämne hos eleverna. Vi tror att ifall elever skulle förstå investeringsvärdet i idrott och hälsa och se det som ett viktigt skolämne skulle de kanske kunna öka närvaron och i sin tur andelen godkända elever. Detta är ingen lätt uppgift att lyckas med som enskild idrottslärare utan detta är något som måste byggas upp redan från grundskolan. Vidare tror vi än en gång att en tydligare kunskapssyn inom ämnet idrott och hälsa, som främjar elevers lärande utifrån deras egen nivå, skulle kunna få eleverna mer motiverade till att medverka på idrottslektionerna. Med andra ord är det viktigt att eleverna

upplever ämnet som meningsfullt och därigenom får de en vilja att engagera sig och utvecklas (Antonovsky 2005, s. 85f).

4.3 Vilka åtgärder vidtar lärare för elever som ej uppnår kursmålen för betyget Godkänt i idrott och hälsa A?

I Skollagen (Kap 3 8§) står det att då någon med koppling till eleven, till exempel lärare eller vårdnadshavare, befarar att kursmålen inte kommer uppnås skall rektor på skolan informeras om situationen och därefter upprätta en åtgärdsplan ifall behov om särskilt stöd finns. Detta görs på samtliga skolor i denna studie.

I studien ser vi tydliga exempel på att lärarna arbetar med åtgärder för att få elever godkända i så stor mån som möjligt. Skolorna i denna studie vidtar olika typer av åtgärder för elever som inte uppnår kursmålen för godkänt i idrott och hälsa A. Alla lärare i studien arbetar även förebyggande för att motverka att elever får betyget Icke Godkänt. Detta görs genom att de för dialoger med sina elever, att lärarna finns tillgängliga i korridorer för mer direkt kommunikation, frågor och uppmuntran samt att de försöker arbeta fram ett tillåtande klimat i undervisningsgrupperna. Arbetet med att skapa ett gott klimat i gruppen uppfattar vi som en mer generell åtgärd gentemot samtliga elever. Lennart berättar i studien om sitt aktiva arbete för att främja ett gott klimat, han tycker att det är viktigt för att göra idrottsundervisningen till en positiv upplevelse för eleverna samt för att få lektionerna att fungera så smidigt som möjligt. Detta visar enligt oss på att idrottsläraryrket är så mycket mer än att bara undervisa och betygsätta. Vidare visar studien att en av de viktigaste uppgifterna för lärare är att finnas tillgängliga för alla elever och att deras individuella behov tillgodoses i största möjliga utsträckning. Vi tolkar detta som att grunden till att elever närvarar vid undervisningstillfällena bygger på personlig kontakt mellan lärare och elever. Detta är troligtvis inte specifikt för idrottslärarna utan snarare generellt för alla lärare men väl värt att nämna då lärarnas arbetstimmar är begränsade. Vi anser att man genom att prioritera frågan kring ett gott klimat och en personlig kontakt med elever kan reducera den tid som krävs för att skapa åtgärdsprogram samt andra typer av alternativa aktiviteter för elever som inte uppnår betyget godkänt. En, för eleverna, hanterbar undervisning kan alltså underlätta arbetet för läraren och därigenom minska arbetsbelastningen.

Idrottsämnet lämpar sig väl för undervisningen som bidrar till social interaktion genom att till exempel samarbetsövningar och arbete i lag/grupp. Eftersom sådana övningar kan ses som

grundstenar inom ämnet kan lärare dra nytta av dem för att skapa detta tillåtande klimat, i och med detta blir de förebyggande åtgärderna en naturlig del av undervisningen. Med övningar som dessa kan läraren göra undervisningssituationen hanterbar för eleven.

När lärarna upptäcker att deras elever riskerar att inte uppnå kursmålen har de olika modeller de arbetar utifrån. Alternativ såsom att låta eleverna komma ifatt genom att arbeta i liten grupp, arbeta med en individuell plan eller att låta kursen ha ett så kallat ”öppet slut” framkommer i intervjuerna. Vi anser att åtgärden att bedriva undervisning i mindre grupp, för de elever som ej har chans att uppnå ett godkänt betyg i den ”normala” undervisningen, är en metod att föredra. Detta på grund av att undervisningen på många sätt blir lik den ordinarie undervisningen och att dessa elever då, i stor utsträckning, får en likvärdig utbildning som sina kurskamrater. Vi upplever att arbete med elever i mindre grupper är en bra metod då undervisningen i stor utsträckning planeras utifrån kursmålen. De individuella anpassningar som lärare i denna studie gör är till exempel att eleven kan besöka gym, simhall eller lämnar in olika teoretiska uppgifter. Vi tror att detta arbetssätt mer utgår ifrån de aktiviteter som är möjliga för eleven i fråga att genomföra än de kursmål som skall uppnås. Vidare ställer vi oss frågan varför inte fler skolor arbetar med små undervisningsgrupper för elever med svårigheter inom ämnet? Vi tror att det i huvudsak är skolans ekonomiska förutsättningar som styr ifall undervisning i mindre grupper som dessa kan erbjudas och bedrivas.

4.4 På vilka sätt motsvarar lärarnas åtgärder elevernas syn på orsaker till betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?

Studien visar att åsikterna inte skiljer sig mycket mellan läraren och hans/hennes elever, men däremot finns stora skillnader mellan olika lärare angående hur de arbetar. Arbetet med åtgärder är relativt väl utvecklat och på många plan uppfylls de behov som eleverna uppmärksammar, dock kan förbättringar alltid ske. Det allra svåraste verkar vara att nå de elever som inte alls deltar och som också har problem i många andra ämnen. Eleverna i studien tror att frånvaron beror på att de elever som inte deltar ser idrott och hälsa som ett mindre viktigt ämne, det är med andra ord inte meningsfullt att investera sin tid i idrott och hälsa A. Eleverna upplever att det inte gör något ifall man missar en idrottslektion. Den stora mängd moment och aktiviteter som genomförs gör att elever utan större problem kan vara frånvarande och fortfarande förstå kursens innehåll då de kommer tillbaka. Vi tror att tydligare progression inom ämnet kanske skulle kunna tydliggöra elevernas utveckling och därigenom öka den positiva upplevelsen samt att eleverna själva skulle uppleva att de gick

miste om viktig kunskap då de valde att inte närvara. Detta skulle även kunna minska det fokus som finns på frånvaro eller närvaro inom ämnet. Istället för att räkna antalet lektionstillfällen eleverna deltagit i så ger en tydlig progression en bättre bild av de kunskaper som eleven tillägnat sig. Det skulle möjligtvis kunna göra bedömning och betygsättningen av idrott och hälsa A tydligare kopplad till kunskapsmålen och därigenom lättare att förstå för både lärare, elever och föräldrar.

Eleverna i studien uppger att deras lärare arbetar på ett bra sätt och framför allt är det egenskaper som engagemang och att vara lyhörd som eleverna uppskattar. Vi tycker det är intressant att eleverna anser att det viktigaste idrottslärare gör för att få alla godkända är att alla elever blir sedda. Frågan är om inte det grundläggande problemet egentligen är att idrotten ofta bygger på en fysisk prestation och att elever exponeras inför sina klasskamrater. Vidare upplever vi att behovet av en trygg miljö och stöd för att våga många gånger är avgörande. Genom att som lärare se alla elever ger man också alla chansen att arbeta utifrån sina individuella förutsättningar och att lyckas.

4.5 Kritisk metoddiskussion

I denna studie valde vi att undersöka elevers och lärares syn på varför elever inte uppnår betyget godkänt i idrott och hälsa A. Detta är en patogen utgångspunkt, vilket innebär att man ur ett medicinskt perspektiv söker efter orsaken till ohälsa. I denna studie innebär det att vi vill finna den eller de variabler som gör att eleverna inte uppnår kursmålen.

Som teoretiskt ramverk för denna studie valde vi Antonovsky's KASAM-teori där begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet utgör komponenterna för känsla av sammanhang. Detta valdes för att teorin på ett bra sätt kan appliceras på skolan, lärare och elevers upplevelser av undervisning. Kritik till denna studie är dock att KASAM-teorin bygger på ett salutogent perspektiv vilket innebär att man ur den medicinska synvinkeln söker efter den eller de variabler som leder till hälsa istället för ohälsa. I vår studie innebär det att vi istället för att söka efter det som gör att elever inte uppnår kursmålen borde ha sett till de variabler som leder till att elever uppnår kursmålen.

Gällande insamlingen av material till studien finns en variabel vi vill uppmärksamma samt kritisera. Vår intention var att intervjuerna skulle genomföras i lugn och ro på respektive lärare och elevs skola. Därför bad vi lärarna om att få sitta i avskilda rum. Trots att denna

önskan till viss del tillgodosågs fanns vissa störningsmoment. Vid intervjuer i lärarrum kom vid ett flertal tillfällen annan personal in för att hämta något eller att ställa frågor till den intervjuade. Detta kan påverka resultaten på så sätt att den intervjuade vid avbrottet ”kommer av sig” och därmed inte minns vad den ville förmedla. En ytterligare aspekt är att den intervjuade kan känna sig obekvämt och inte vilja uttrycka sina åsikter inför den person som kommit in i rummet. Detta kan möjligen ha undvikits om vi hade ställt ännu högre krav på avskildhet och att vi hade avbrutit intervjuerna helt när detta skedde.

Det faktum att intervjuerna skedde efter varandra, i vissa fall med lärarintervjun först och i vissa fall med elevintervjun först, kan ha påverkat de frågor som ställdes vid den efterföljande intervjun. Vår ambition var att inte blanda in den första intervjus resultat utan låta de intervjuade svara på frågorna utifrån sina egna erfarenheter. Vi är medvetna om att svaren ifrån den första intervjun kan ha speglat våra följdfrågor i den andra intervjun. Detta har vi dock försökt ta hänsyn till vid analys av resultatet.

Vidare gällande urvalet finns en aspekt värd att uppmärksamma. Samtliga betyg finns representerade hos eleverna som deltog i studien. Detta kan både verka som en fördel och en nackdel för studien. Fördelen med detta är att vi får ett brett spektra av åsikter och upplevelser av ämnet. En nackdel är dock att de elever som själv inte erhållit betyget Icke Godkänt i Idrotts och hälsa A endast kan verka som en andrahandskälla när det gäller orsaker till detta.

4.6 Slutsats

Utifrån denna studies resultat kan vi dra slutsatsen att elever och deras respektive lärare på de olika skolorna är överens om vilka orsaker som leder till att elever får betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A. De har även liknande syn på hur lärarna arbetar för att åtgärda detta problem. Med andra ord motsvarar elevernas syn på orsaker och åtgärder även lärarnas syn på detta, men det anmärkningsvärda är dock att elever och lärare skolorna emellan skiljer sig mycket åt. De tre lärarna i studien arbetar på olika sätt och det har visat sig att eleverna därmed inte får en likvärdig undervisning. Detta kan vara ett resultat av att skolan idag har en läroplan med kursmål och betygskriterier som är öppen för tolkning utav varje enskild lärare. Utöver detta finns en del aspekter värda att diskutera gällande lärares arbete samt hur elever ser på skolämnet idrott och hälsa och kursen idrott och hälsa A.

Studien har tydligt visat på att det finns en problematik gällande frånvaro inom ämnet idrott och hälsa A. Trots att närvaro inte får vara, och enligt lärarna i studien inte heller är, betygsgrundande är detta ändå en variabel som enligt lärare och elever är viktig för att kunna uppnå ett godkänt betyg i ämnet. Ämnets laborativa karaktär gör att idrottsämnet kräver hög närvaro i större utsträckning än skolans övriga ämnen. Idag finns ingen genensam lösning för hur lärare arbetar med att få alla elever att vara närvarande vid övervägande del av ämnets lektionstillfällen.

Gällande de elever som riskerar eller erhållit betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A finns idag inga generella åtgärder. Varje elevs situation är unik och kräver i och med det en personlig lösning till detta problem. Idag finns uppdraget att skolan måste hjälpa de elever som ej uppnår målen, lärarna i studien visar dock inga tecken på att arbeta utifrån gemensamma konkreta arbetssätt eller metoder i denna fråga. Studien visar att alla lärare har sin individuella arbetsmetod, kanske bör det finnas ett större samarbete skolor emellan så att lärare kan dra nytta av varandras kunskaper och erfarenheter.

Slutligen har vår studie visat att det finns väldigt många olika parametrar som spelar in när det gäller att få elever att uppnå betyget Godkänt i idrott och hälsa A. KASAM-teorins tre komponenter är alla bidragande till att elever lyckas eller misslyckas inom ämnet. Då någon av dessa komponenter ej tillgodoses ökar risken markant för att eleven erhåller ett Icke Godkänt betyg i kursen idrott och hälsa A. Vi drar i och med detta slutsatsen att lärare som arbetar utifrån att undervisningen skall vara begriplig, hanterbar och meningsfull ökar sannolikheten att elever kommer att erhålla betyget Godkänt i kursen samt se på ämnet som ett kunskapsämne.

4.7 Vidare forskning

Studien har visat att många elever har upplevt idrottsämnet som baserat på fysisk prestation under deras tid i grundskolan. Det vore intressant att forska vidare gällande hur lärare ser på kunskap inom idrottsämnet. Arbetar de med undervisning som baseras på att uppnå kursmålen eller undervisning baserad på fysisk prestation samt vilken kunskapssyn som råder hos lärarna?

Nu när den nya läroplanen GY11 introduceras sker ytterligare en förskjutning mot idrottsämnet som ett kunskapsämne. Om och i så fall på vilket sätt kommer detta att påverka

undervisningen i skolan gällande lärares och elevers syn på vad ämnet syftar till samt vad som är betygsgrundande?

I och med att kunskapsmålen och kursplanen inom idrottsämnet i stor mån är öppen för tolkning kommer innehållet i kursen idrott och hälsa A se olika ut beroende på vilken skola eleven går på samt vilken lärare eleven har. Det hade varit intressant att undersöka hur kurslitteratur inom ämnet skulle påverka ämnets innehåll och karaktär, både praktiskt och teoretiskt. Hur ser lärares syn på detta ut, finns det ett intresse ifrån lärarna, är det genomförbart samt vad skulle denna litteratur behandla?

5 Käll- och litteraturförteckning

I författarnas ägo:

Ljudinspelning samt transkribering av följande:

- Iris. Elev på skola i innerstad. Intervju 15 september 2011.
Lena. Lärare på skola i norrort. Intervju 14 september 2011.
Sara. Elev på skola i söderort. Intervju 13 september 2011.
Nora. Elev på skola i norrort. Intervju 14 september 2011.
Sofia. Elev på skola i söderort. Intervju 13 september 2011.
Linus. Lärare på skola i innerstad. Intervju 15 september 2011.
Nils. Elev på skola i norrort. Intervju 14 september 2011.
Ida. Elev på skola i innerstad. Intervju 15 september 2011.
Simon. Elev på skola i söderort. Intervju 13 september 2011.
Lennart. Lärare på skola i söderort. Intervju 13 september 2011.

Tryckta och elektroniska källor:

Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium*. 2. ed. Stockholm: Natur och kultur.

Berry, R. (2008). *Assessment for Learning*. Hong Kong: University Press.

Bråkenhielm, G. (2008). Ingen gympa för mig! - en undersökning utav skälen till att elever inte deltar i ämnet idrott och hälsa. *Svensk idrottsforskning*, vol.17(2), s.30-33.

Garn, C. A. Ware, R. D. & Solmon A. M. (2011) Student Engagement in High School Physical Education: Do Social Motivation Orientations Matter? *Journal of Teaching in Physical Education*. vol. 30 (1), s. 84-98.

Johansson, B. & Svedner, P. O. (2006) *Examensarbete i lärarutbildningen, undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsförlaget.

Kirk, D. Macdonald, D. & O'Sullivan, M. (2006). Students' perspectives of physical education. I: Dyson, B. *The Handbook of Physical Education*. London: Sage Publications. S. 326-346.

Larsson, H. (2004). Vad lär man sig på gympan? – Elevers syn på idrott och hälsa i år 5. I: Larsson, H. & Redelius, K. (red.). *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan. S. 123-148.

Larsson, H. (2007). Skolans rörelseuppdrag. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. S. 36-53.

Larsson, H. & Meckbach, J. (2007). Idrottsdidaktiska utmaningar – en introduktion. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. S. 9-16.

Larsson, H. & Redelius, K. (2004). Några pedagogiska utmaningar i relation till ämnet idrott och hälsa. I: Larsson, H. & Redelius, K. (red.). *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan. S. 227-239.

Mattsson, A. 2007-03-29

<http://annaama.wordpress.com/2007/03/29/ig-i-idrott/> [2011-10-18]

McDonough, J. & McDonough, S. (1997). *Research methods for English language teachers*. London, LND: Arnold.

Meckbach, J. & Lundvall, S. (2007). Idrottsdidaktik – konsten att undervisa i idrott. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. S. 17-35.

Mohnsen, B. (2006). Assessment and grading in physical education. *Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators*, vol. 20 (2), s. 24-28.

Nationalencyklopedin, *didaktik*,

<http://www.ne.se/didaktik> [2011-08-25]

Redelius, K. (2007). Betygssättning i idrott och hälsa – en didaktisk utmaning med pedagogiska konsekvenser. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. S. 217-232.

Skolverket A, Frågor och svar om betyg, Underlag för bedömning och betygsättning.
http://www.skolverket.se/kursplaner_och_betyg/2.4127/underlag-for-bedomning-och-betygsattning-1.144080 [2011-08-25]

Skolverket B, Frågor och svar om betyg, Frånvaro.
http://www.skolverket.se/kursplaner_och_betyg/2.4127/franvaro-1.144081 [2011-08-25]

Skolverket C, Rätt till kunskap och särskilt stöd.
http://www.skolverket.se/forskola_och_skola/2.1670/2.2728/2.2785 [2011-08-25]

Skolverket D, *På pojkarnas planhalva?: ämnet idrott och hälsa ur ett jämställdhets- och likvärdighetsperspektiv.* (2010). Stockholm: Skolverket.

Skolverket E, Kursinfo, Gymnasial utbildning.
<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0405&skolform=21&infotyp=2&id=21> [2011-09-07]

Skolverket F, Kursinfo, Idrott och hälsa A, Mål och betygskriterier
<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=1011&infotyp=5&skolform=21&id=3201&extraId=> [2011-10-18]

Skolverket G, Idrott och hälsa, Ämnets syfte, Mål att sträva mot och Ämnets karaktär och uppbyggnad.
<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=1011&infotyp=8&skolform=21&id=IDH&extraId=>[2011-10-18]

Theidin Jakobsson, B. (2007). Att undervisa i hälsa. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. S. 176-203.

Tholin, J. (2006). *Att kunna klara sig i okänd natur*. Borås: Responstryck Borås.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet A, Gymnasieförordningen 1992:394

<http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=3911&bet=1992:394> [2011-09-07]

Utbildningsdepartementet B (1994). *Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo94: Lpf94*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Utbildningsdepartementet C, Skollagen 2010:800

<http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=3911&bet=2010:800> [2011-10-18]

Vetenskapsrådet. (2004). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.

Zhang, T. Solmon, A. M. Kosma, M. Carson, L. R. & Xiangii. (2011). Need Support, Need Satisfaction, Intrinsic Motivation, and Physical Activity Participation among Middle School Students. *Journal of Teaching in Physical Education*. vol. 30 (1), s. 51- 68.

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Syftet med denna studie är att undersöka elevers och lärares syn på orsaker till varför elever får betyget Icke Godkänt i kursen idrott och hälsa A på gymnasiet samt på vilka sätt lärarnas åtgärder motsvarar den problembild eleverna upplever.

Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats:

- Vad ligger, enligt lärare och elever, till grund för bedömning och betygsättning i idrott och hälsa A?
- Vilka är, enligt lärare och elever, orsakerna till att elever får betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?
- Vilka åtgärder vidtar lärare för elever som ej uppnår kursmålen för betyget Godkänt i idrott och hälsa A?
- På vilka sätt motsvarar lärarnas åtgärder elevernas syn på orsaker till betyget Icke Godkänt i idrott och hälsa A?

Vilka sökord har du använt?

Physical Education, Grades, Assessment, Failing, Motivation, Students, Betyg, Idrottsundervisning, Underkänd, Närvaro, Frånvaro, Elever, Confidence, Self-esteem, Pupils, Grading, Icke Godkänt i idrott

Var har du sökt?

GIH's bibliotekskatalog, CSA, www.google.com, www.uppsatser.se, Ebsco host Sportsdiscus, Google Scholar

Sökningar som gav relevant resultat

CSA: Physical Education and pupils and motivation and confidence
CSA: Physical Education and self-esteem and confidence and motivation
Ebsco host Sportsdiscus: Physical Education and motivation and students
Google Scholar: Physical education and grading
Google: Skollagen, Skolverket, Gymnasieförordningen, åtgärdsprogram
www.uppsatser.se: Icke Godkänt i idrott, bedömning i idrott och hälsa A

Kommentarer

Det har varit svårt att finna internationell forskning som specifikt berört detta problemområde. Viss forskning inom betyg och bedömning har vi dock funnit och använt oss av. Vi har även använt listor för kurslitteratur inom betyg och bedömning samt fått tips ifrån vår handledare. Till viss del har vi även använt andra uppsatser på c- och d-nivå för att få inspiration gällande litteratur som berör ämnet. Att biblioteket på GIH är under ombyggnad och på grund av platsbrist och arkivering är deras utbud begränsat. Vissa böcker som verkat intressanta har därför inte gått att få tag i under den period som denna uppsats skrevs.

Intervjufrågor Lärare

Allmänna frågor:

- Är du utbildad lärare inom idrott och hälsa?
- Hur länge har du arbetat som lärare?

Frågor för studien:

1. Vad är enligt dig betygsgrundande i idrott och hälsa A?
2. Vad krävs för att eleven skal bli godkänd i idrott och hälsa A?
3. På vilket sätt dokumenterar du elevernas utveckling och kunskaper under kursens gång?
4. På vilket sätt påverkar elevens närvaro dess betyg?
5. Kan du ge exempel på andra faktorer utom uppfyllelse av kursmålen som påverkar elevens betyg?
6. Vad upplever du är de bakomliggande orsakerna till att elever inte uppnår godkänt i idrott och hälsa A?
7. Om en elev inte uppnår godkänt, vilka kursmål har då eleverna svårast att uppnå?
8. Hur arbetar du för att samtliga elever skall uppnå godkänt betyg i idrott och hälsa A?
9. På vilket sätt kommunicerar du med dina elever angående betyg och bedömning?
10. Vilka åtgärder vidtar du för elever som inte uppnår godkänt i idrott och hälsa A?
11. Vilka åtgärder vidtar du för elever som ej närvarar vid idrottsundervisningen?
12. Om och i så fall hur arbetar du med särskild prövning?

Intervjufrågor Elever

1. Har du slutfört kursen idrott och hälsa A?
2. Vilket betyg fick du i kursen?
3. Pratade du och din lärare någonting om betyg och bedömning under kursens gång?
4. Vad upplever du är orsakerna till att elever inte blir godkända i idrott och hälsa A?
5. Vad är det enligt dig som lärarna sätter betyg på i idrott och hälsa A?
6. På vilket sätt påverkar närvaron betyget?
7. Kan du ge exempel på andra saker som påverkar elevers betyg?
8. Hur upplever du att er lärare i idrott och hälsa A arbetade för att alla elever skulle bli godkända?
9. Utifrån de orsaker du angav, hur skulle du vilja att läraren arbetade för att åtgärda dessa?
10. Vad tycker du om särskild prövning, att ”tenta av” moment och kursmål, i idrott och hälsa?

GIH

Anhållan om tillstånd av vårdnadshavare för att ert barn får medverka i en studie tillämpad för examensarbete inom pedagogik vid Gymnastik och Idrottshögskolan.

Hej!

Vi heter Isabelle Hagberg och Anna Johansson och skriver vår D-uppsats vid Gymnastik och Idrottshögskolan. Vi läser vår sista termin på lärarprogrammet med idrott som huvudämne. Vårt syfte med denna studie är att undersöka lärare och elevers syn på orsaker till varför elever inte uppnår betyget godkänt i idrott och Hälsa A. Vi kommer även att fördjupa oss i hur läraren arbetar med åtgärder till elever som inte uppnår betygskriterierna under kursen och ifall dessa åtgärder stämmer överens med elevernas syn på problemet.

För att kunna genomföra denna studie så behöver vi samla in material i form av elevintervjuer. Alla elever som deltar i denna studie garanteras total anonymitet. Elevernas deltagande är helt frivilligt och informeras vid intervjun om detta samt att de vid vilken tidpunkt som helst kan avbryta deltagandet i studien fram till dagen då uppsatsen publiceras. Materialet som samlas in för denna studie kommer inte att användas för någon annan forskning än för denna magisteruppsats.

Vi ber er som vårdnadshavare att nedan kryssa i rutan om godkännande eller icke-godkännande gällande ditt barns deltagande i denna studie.

- Jag som vårdnadshavare tillåter att mitt barn att delta i undersökningen.
 Jag som vårdnadshavare tillåter inte att mitt barn får delta i undersökningen.

Barnets namn

Vårdnadshavares underskrift

Datum

Om ni har några frågor eller funderingar får ni gärna kontakta någon av oss på nedanstående telefonnummer eller mail.

Tack på förhand,

Isabelle Hagberg
Mail: isabellehagberg@hotmail.com
Telefon: 0735040457

Anna Johansson
Mail: raneanna@hotmail.com
Tel: 0706719878

Hej!

Vi heter Isabelle Hagberg och Anna Johansson och vi läser vår sista termin på lärarprogrammet vid Gymnastik och Idrottshögskolan i Stockholm. Vi skriver nu vår D-uppsats på magisternivå inom ämnet pedagogik.

I vår studie vill vi undersöka lärare och elevers syn på orsaker till varför elever får betyget IG i idrott och Hälsa A. Vi vill även fördjupa oss i vilka åtgärder ni lärare vidtar eller jobbar med när elever inte uppnå betygskriterierna under kursen idrott och hälsa A.

Det skulle vara till stor hjälp för oss om vi fick intervjua dig för denna studie. Intervjun kommer att ta ca 45min och vi ser helst att intervjun genomförs under vecka 36,37 eller 38. Vi garanterar anonymitet vilket innebär att området där skolan är placerad, skolans eller ditt namn inte kommer nämnas i denna studie. Materialet som samlas in kommer inte användas för någon övrig forskning.

Efter intervjun med dig vill vi även genomföra tre stycken elevintervjuer. Dessa elever skall ha läst kursen idrott och hälsa A med dig som lärare. Vi ser gärna att du väljer ut tre elever du anser är lämpliga att intervjua kring detta och deras betyg i kursen spelar ingen roll. Vi bifogar ett missivbrev som dessa elever ska ta med hem för målsmans underskrift om eleven ej fyllt 18 år.

Vi hoppas och ser fram emot ett samarbete för vår studie!

Tack på förhand,

Isabelle Hagberg och Anna Johansson
0735040457   0706719878

Kontaktuppgifter till vår handledare för uppsatsen vid GIH
Håkan Larsson (hakan.larsson@gih.se)